

Muusikaaleht

ALFRED KARINDI,
omandas 1936. a. Türrpu nimelise
koorilaulu auhinna.

Nr. 5/6 Mai-Juuni 1937

Helikunstnike aadresse

Tallinn:

Arder, A., konservat. lauluõpetaja, ooperilaulja, Toompuiestee 4—8

Böläu, Rita, konservat. itaalia keele õpetaja, grupid ja eratunnid, Tallinn, Konservatoorium ja Nõmme (Rahumäe), Raudtee tn. 10, tel. 520-45.

Genz, Harry, klaverisolist, klaveriõpetaja, muusikateooria, S. Tatari 10—12.

Hellat-Lemba, L., konservatooriumi vanem lauluõpetaja, ooperilaulja, Imanta tn. 3—4, tel. 464-84.

Karjus, A., cellokunstnik, E. V. Tallinna Konservatooriumi õpetaja.

Koch, Thekla, klaverisolist, saade, tunnid, Vismari 26—7.

Kottisen, Margareta, klaveriõpetus, Pikkjalg 6—4.

Lemba, Viktor, klaveriõpetaja, Liivalaia 98—22, kõnet. $\frac{1}{2}9$ — $\frac{1}{2}10$ e. l.

Lipand, Ella, laulja, hääleseadja, Raudtee tn. 42—10.

Redlich, Arvid, klaverisolist, saatja, tunnid, Pikk 31—2.

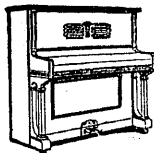
Tamm, Aino, laulukunsti stuudio, Tina tn. 23—20, tel. 302-40.

Tenno Vironi, laulja ja lauluõpetaja, Jakobsoni 4—7.

Vaks, Julius, trompetist, konservatooriumi inspektor, Falkpargi tn. 18—7.

Nõmme:

Järv, Ida, kontsertlaulja ja lauluõpetaja, Nõmme-Hiiu, Kõie tn. 12/33, tel. 522-72.

Klaveritööstus

K. Saar

S. Juhkentali 10-a.
Telefon 457-01.

Soovitab
otse töökojast

pianiinosid,

mis kõlalt ja vastupidavuselt täieliselt võrdsed välismaa kuulsamate firmade omadega. Parimaks tõenduseks—ostud ja soovitud muusikatundjailt.

EESTI LAULJATE LIIT
ostab

tagasi mõned aastakäigud
„Muusikalehte“ 1926
ja
„Muusikalehte“ 1927
ühes sisukordadega.

Muusikamuseum:

Müüriavahe tn. 12, avatud: pühap., teisip., neljap. kella 12—14.

MUUSIKALEHT

1937. XIV AASTAKÄIK
ÜHES NOODILISAGA

E. L. L. liikm. — aastas	Kr. 2.—
Teistele	„ 2.25
Välismaale	„ 4.50
E. L. L. liikm. poolaastas	„ 1.—
Teistele	„ 1.15
Välismaale	„ 2.30

ILMUB 10 KORDA AASTAS
TELLIMISI VÕTAVAD VASTU
KÕIK POSTIASUTUSED

TOIMETUSE JA TALITUSE AADRESS:
TALLINN, LAI TÄN. 7. TELEFON 431-82

SISUKORD:

Kaksaastakud E. Lauljate liidu töös — E. Luts,
Välisesinemised vajavad korraldamist — Ed. Visnapuu.
Piik möödunud hooajale Tallinnas — Ed. Visnapuu.
Kontsertide repertuaari soetamise raskusi — E. L.
A. Vedro kodu külastamas — R. K.
Ooper ja kontserdid.
Müüt rahvalaulust — S. A. Luciani.
Meeskooride elu.
Kutsemuusikute elu: Ajaviitemuusika korraldamisest — V. L.
Raadioteateid.
L. L. volikogu koosolek.
Mitmesugust, illustratsioone.

Järgmine „Muusikalehe“ nr. ilmub augusti keskel.

Muusikaleht

E. Luts

Kaksaastakud Eesti Lauljate Liidu töös

Vaadeldes möödunud Lauljate Liidu 15 aasta aruandeid ilmneb, et üks aasta oli liiga lühike aeg suuremate ja tähtsamate ürituste teostamiseks. Selliste ürituste elluviimine on nõudnud vähemalt kaks, mõnelgi puhul kolm, neli ja rohkem aastat.

See nähe sõltub ühest küljest sellest, et tegutsemiskapitali laekumine on pikaldane, ka toetuste osas, milliste kättesaamine on pulveriseeritud vähemalt neljale korrale aastas. Ei ole võimalik korraga välja panna selliseid summe, mis laseksid ürituse teostada joonelt ja lühikese ajaga. Kergib vajadus kultuurialalise laenufondi järele. Sellisest fondist saaksid kultuurasutused laenu suuremate kulude katmiseks ning tasuksid selle aastate pikult laekuvaist oma tuludest ja toetustest.

Kuid teisest küljest põhjustab ürituste aeglasema teostamise ka tegelaste ülekoormatus. Lauljate Liidu juure koondunud juhtivate ja loovate tegelaste arv, võrreldes liikmeskonna arvuga, ei ole kuigi suur. Ning needki vähesed saavad anduda L. Liidu tööle oma kutsetöö kõrval. Kuid pääle L. Liidu on nad enamasti seotud veel mitmete teiste kõrvalülesannetega. Paistab, et juhtivate ja loovate tegelaste praegune töökoormatus kestab veel edaspidigi. Ei ole ette näha, et meil võiks tõusta lähemal ajal arvukat juurekasvu. Juba meie ainelised võimalused ei lase tõusta üksikalade juure spetsiaalset ja arvukat tegelaskonda. Meil jääb veel kauaks ajaks maksma nähe, et see,

kes saab ühe inimese palga, peab sooritama vähemalt kahe inimese töö!

Nõnda näib, et kui ka kuidagi võimalduks suuremate ürituste ainelise külje kiire ja hoogus läbiviimine, siiski võib kerkida takistusi tööjõudude ja läbiviijate rakendamises.

Eeltooduga arvestades tohiks õigustatud olla L. Liidu tegevuse jaotamine vähemalt kaheaastasteks perioodideks või, moodsalt väljendudes — „kaksaastakuiks”. Tegevuskavad tuleksid koostada kahele aastale ning vastavalt sellele esitada ka tegevuse aruanded.

Praeguses olukorras, kus L. Liidu volikogu käib koos eelarveid ja aruandeid kinnitamas igal aastal, on paratamatu, et vähemalt iga aasta järele tuleb volikogule esitada poolelioleva töö aruanne. Selline aruanne valgustab rohkem seda, mis tegemata jäänud kui seda, mis tehtud. On arusaadav, et sellest sugeneb liikmeskonnale mulje, nagu toimuks kogu L. Liidu areng kuidagi loiult ja tähtajatult. Ka ei saa volinikud kunagi täit ülevaadet ürituste teostumisest, vaid nende kirjeldused ja ainelised aruanded pulveriseeruvad mitmele aastale.

Kuid lisaks eelmisele koguni iga-aastane aruannete ja eelarvete kinnitamine volikogu poolt iseendast aitab töö venimisele kaasa. Nimelt, volikogu koosolek puhttehnilistel põhjustel saab teostuda alles aasta esimese poole lõpul. Seni puudub juhtivate ja teostavate organitel sanktsioon, — ei ole teada, kas volikogu kinni-

tabki neid üritusi, mis kalendriaastal tulevad sooritada. Ka sellele puudusele on varem tähelepanu juhitud.

Eeltooduga arvestades peaks kujunema meil uus kord, kus volikogu käib koos kahe aasta järele ja siis võtab vastu töökava ja eelarve kahe eelneva aasta kohta. Vahepeäl käiks aga koos nõukogu, kes võtaks vastu aasta aruande ja järgneva aasta eelarve. See nõukogu võiks olla suuremaarvulisem kui praegu ning tema liikmeskonna võiks moodustada veel mitmekesisem ja kindlam erialaline, erimaa-kondlik ja eri-ametivanuslik esindus.

Olgu märgitud, et selline põhimõte on teostatud L. Liidu sektsioonide organisatsioon. Sektsioonide esinduskogud käivad koos korra kahe aasta järele ning siis tööpoolest saavad ümara ja kindla ülevaate sooritatud tööst, samuti saavad arutada üksikasjalisemat ja ulatuslikumat töökava järgneva kahe aasta kohta. Uue moodustusena on kerkinud sektsioonide juure nõukogud, kuigi L. Liidu põhikiri neid ei näe ette. Sektsioonide nõukogud, või n.-n. „laiendatud juhatused” koosnevad ülemaalistest esindajast ning käivad koos kord või rohkem aastas — aasta jooksul tehtud töö läbiarutamiseks ja järgneva aasta töökava koostamiseks. Tegelikult töö sooritajaiks on sektsioonide juhatused, millised koosnevad Tallinna inimesist.

Kui vaadelda L. Liidu tegevuse praegust perioodi, siis siingi ilmneb „kaksastak”, mis vältab 1936. ja 1937. a. Seda perioodi võiks iseloomustada vahendite hankimise ja muusikakultuuriliste aluste süvendamistööks. Teiste sõnadega: 1936. ja 1937. a. haarab Lauljate Liit initsiatiivi muusikaharrastajaskonna individuaalse arendamise suunas.

Lauljate Liit on välja kasvanud oma esialgsetest raamidest, mis hõlmasid eeskätt laulupidude korraldamise ja noodivara soetamise. Kümne aasta tähelepanekutest tekkis veene, et meie suure muusikakultuurilise hoone alus ei olnud vajaliselt tugev, mistõttu pääleehitused löid kõikumata. Laulupidude ja ühtlasi see-

ga ka suurema osa kooride puhtmuusikaline tase jäi muutumatuks. Sellest tekkis isegi lööksõna: „laulupidude tüdimus”. Uue noodivara juurekasv oli suurem, kui koorid seda suutsid ära tarvitada. Helihojad arenesid laiemate hulkade maitsest ja arusaamisest üle, kaotasid rahvaga kontakti ja olid oma vabas loominguks pidurdatud. Kogu meie muusikakultuur kaldus ühele küljele, nimelt koorilaulule. Need sümptoomid põhjustasid ja põhjustavad praegugi ümberorienteerumise. Lauljate Liit on selleks liiga suur organisatsioon, et siin lastaks minna asju omapääd, „vabas vaimus” ja tujude järele. Muusikakultuuriliste aluste siivendamine on muutunud hädavajaliseks ja möödapääsmatuks.

See siht dikteerib kaht ülesannet: esiteks, tuleb alata ja teostada tugevat propagandat koorides ja muusikaseltsides individuaalse arendamistöö kasuks, teiseks tuleb soetada vastavaid abivahendeid selle töö teostamiseks.

L. Liidu 1936. a. aruanne ja 1937. a. tegevuskava näitavad, et viimase ülesande alal on sooritatud ja sooritatakse tükk tõhusat tööd.

Kõigepäält tuleb sel alal märkida A. Kasemetsa teose „Eesti muusika arenemislugu” ilmumist. Meil puudus seni üldse meie muusikaajalugu tervikuna käsitlev teos. Nii puudus ka laiematel hulkadel ülevaade meie muusika arengust, oludest, suundadest ja pärimustest. Meie ei või oodata, et laiemad hulgad seoksid end meie muusikakultuuri arenguga, kui neil puudub selleks rahvusliku eneseteadvuse tõukejõud.

Teise abivahendina on ilmumas „Noodilugemise õpik”, mis peab andma igale koorilauljale algmised ja hädavajalised teadmised noodioskuses. Meie ei saa kujutleda olukorda, et näit. koolis õpetatakse kirja oskamata. Samuti ei saa me kujutleda muusikavalda tungimist nooti tundmata.

Kolmanda tähtsa teosena muusikakultuuriliste aluste süvendamisel peame ootama „Koorijuhhi käsiraamatu” ilmumist. Ei ole mõeldav kooritöö edukus ilma

Osaline vaade Lauljate Liidu möödunud volikogu koosolekule.

hästi ettevalmistatud ja vajalisel areneviis- tasemel seisva koorijuhita. Meie koori- juhtkond suures enamuses aga on nime- tamisväärse ettevalmistuseta, kui mitte ar- vestada seda piskut, mis on osaks saanud seminare ja pedagoogiume lõpetanud õpe- tajaile-koorijuhitidele. Meil tuleb ajada esialgu läbi iseõppimisega. Ning selleks on vastava käsiraamatu ilmumine ilmtin- gimata vajaline. Lootkem, et see ilmub Lauljate Liidu Tartumaa osakonna poolt hiljemalt eeltulevaks sügiseks.

Puhkpilliorkestrite juhid on paremas olukorras kui laulukooride juhid. Nemad peagu eranditult on vanemad ja vilunu- mad mängijad, kellel aastate orkestriprak- tika seljataga. Lisaks sellele ilmus J. Vaksa väike kuld seda tihedam ja asjali- kum teos „Puhkpilliorkester“, mis mär- gitseb meil suurt võitu sellel alal.

Mis puutub individuaalse arendamistöö propagandasse, siis on kasutatud selleks XI üldlaulupeo eeltöid. Korduvalt ja üksikasjalisemalt on ergutatud koore ja koori- juhte panema üldlaulupeo eeltööde puhul kõige tõsisemat ja hoolsamat rõhku aren- davale, kestvamale tulemusi andvale tööle.

Kui palju seda läbi viiakse ja mil määral see tulemusi annab, on iseküsimus.

Nagu eeltööst nägime, peab andma 1937. a. lõpnev tööperiood või „kaksaa- tak“ vajalised materjalid individuaalseks arendamistööks.

Vaatleme nüüd edasi, mis ootab meid eel järgmise „kaks aastaku“ puhul.

Kõigepäält märkigem, et 1938. a. möö- dub XI üldlaulupeo tähe all. See on kül- lalt suurejooneline ja pingutav üritus, et me peame suhtuma sellesse täisi jõude ja kõigi võimalustega. Oleks oma jõu üle- hindamine ja selle killustamine, kui me 1938. a. veel võtaksime ette midagi eri- list. Parem on üks asi sooritada hästi kui kümme asja poolikult. Meil ei ole mi- dagi kaotada, kui 1938. a. täiesti andume üldlaulupeole ja muus. töös teeme väikese pausi. Pääle laulupidu on paratamatu väikene väsimus ja õigustatud puhkus. See võib kesta 1939. a. alguseni. Kuid siis tuleb rakendada taas täisi jõude tööle uueks „kaks aastakuks“.

1939. ja 1940. aastatel tuleb asuda nen- de võimaluste rakendamisele, mis indi- viduaalseks arendamistööks varem loodud.

See töö peab hargnema kahes suunas: lauljaile-mängijaile ja koorijuhtidele.

Kõigepäält on vajaline luua vastav organisatsioon. On vaja luua segakooride, koorijuhtide, kodumuusika ja noorsoo sektsioonid. Iga muusikaorganisatsiooni juure tuleks luua vastavad ringid, kus hakatakse hoolet kandma liikmete individuaalse arenemise eest. Neile ringidele on vaja luua normaal-kodukorrad ja normaal-töökavad. On vaja koostada vastavate alade töökonspekte, kutsuda ellu õppe-ringid ja korraldada üle maa loenguid, tõmmates ühtlasi sellele tööle ringhääling.

Edasi on vaja luua kõige tihedam kontakt noorsoo-sektsiooni ja koolide vahel, töötades ühiselt välja kava, kuidas rakendada õppiv noorsugu muusikaharrastusse, kuidas korraldada soolomuusika õppimisvõimalusi kooride ja koolide juures.

On vajaline asuda kodu- ja noorsoomuusika kirjastamisele, välja anda kergemaid, kuid muusikaliselt väärtuslikke helindeid. Noorte edasipüüdluse virgutamiseks on vajaline korraldada noorte mängijate võistlusi, nagu need aset leiavad välismail. Paralleelselt sellele peaks ilmuma brošüürikujulisi populaarteaduslikke teoseid muusika alalt, mis võimaldaks iseõppijail kontakti loomist vastavate erialadega. Kooride juures on vajaline läbi viia häälekultuuri arendamine kõigi võimaluste piires.

Ühtlasi peaks teostuma elav propaganda kogu selle aktsiooni ergutamiseks.

Koorijuhtide alal tuleks korraldada 1939. a. paari-kolme nädalane kursus, kus läbi võetakse koorijuhatamise ala, kui ka organisatoorne külg. Kursus tuleks läbi viia isetegevuse põhimõttel. Tähtsa osana peaks olema kursuste kavas muusikaline analüüs ja arvustus. Kasutades kursust osavõtjate, heliplaatide ja grammofoni ettekandeid, tuleks anda kursantidele nende ettekannete analüüsimise, arvutsmise ja selgitamise ülesandeid. See võimaldaks tõhusat edu muusika mõistmises ja arusaamiste edasiandmises. Sellised kursused peaksid aga korduma perioodiliselt ja võimalikult mitmes paigas kodumaa.

1941. aastal algaks L. Liidu tegevuses uus periood, — XII üldlaulupeo ettevalmistus. See laulupidu peaks juba teataval määral esitama viimase viie aasta jooksul sooritatud tööd. XII üldlaulupidu peaks kujunema ülemaalseks muusikanädalaks, kus leiaksid esitamist meie muusika kõik alad. Vastavalt sellele tuleks sooritada ka eeltöö. Siin võiks kujuneda üldkooride esinemised vaid üheks osaks laulupeost, kuna teise huvipakkuva ja väärtusliku osa moodustaksid alad, kus avalduks üksikute kooride ja ka üksikute esinejate individuaalne arengutase.

Võib-olla, esimene uues suunas korraldatud üldlaulupidu ja muusikapidustus ei suudaks pakkuda veel silmapaistvalt väärtuslikku, kuid samast suunast kinni pidades võiksime loota, et edaspidised laulupeod tõepoolest kujunevad välja suurejooneliseks ja igakülgeiseks muusikaparaadideks, mille puhul peaks olema võimalik äratada tähelepanu meie muusikakultuuri vastu õige laialdaselt.

Kui aastate ja aastakümnete jooksul nõnda energiliselt ja kavakindlalt töötame, siis peaks olema võimalik, et saavutame ka kõige kultuursemate maade muusikalise taseme ja jõuame möödagi, eriti arvestades eestlaste suurt huvi ning andekust muusika suhtes. Siis peaks olema täiesti loomulik, et meie suudame anda helliloojaid, kelle nimi ulatub kaugemale kodumaa piiridest, et suudame äratada tähelepanu kõigis oma muusikalistes väljendustes, tulgu need solistidelt või kooridelt.

Kogu see kava võib näida fantastiline ja utoopiline. Kuivõrd see õnnestub ja mil määral tulemusi annab, seda ei saagi praegu ette näha. Kuid meil ei ole teist teed, kui elmärgitu. Kui tahame ja tunneme, et oleme kohustatud oma kodumaa muusika arendama, siis peame seda tege ma plaanikindlalt ja ettenägelikult.

„Kunsti võib edendada vaid meister. Mätseenid aitavad kaasa kunstniku edendamisele; see on õige ning häa; aga sellega mitte alati ei edendata kunsti.“ (Goethe.)

Ed. Visnapuu

Välisesinemised vajavad korraldamist

Umbes aasta tagasi tuli Prantsuse saatkonnalt meile pärimine, milliseid interpreete muusika alal võiksime nendele siinsetest jõududest soovitada esinema. See algatus kahtlematult oli põhjendatud kavatsusega hakata intensiivsemalt teostama vastastikust kunstnike vahetamist. Nagu mäletame, külastasidki järgnevalt meid mitmed kuulsad prantslased, representeerides suure väärikusega oma maa tõlgitsustait.

Meie poolt tookordse ettepaneku päälle moodustati muusikaelu arendavate asutiste ja organisatsioonide esindajaist vastav komisjon, kes koostas võimeliste kunstitõlgitsejate nimestiku üsna põhjalike kaalutluste tulemusena. Arutati läbi kõik alad ja võeti arvesse isikud, keda interpreetidena võiks soovitada minema välismaale.

Kuigi tookordne valimiku kujundamine puudutas ainult Prantsuse saatkonna järelepärimist, tuleks üldiselt hakata teostama kindlamat kontrolli meie kontserteerijate kohta võõrsil. Pole mitte ükskõik, millised muljed saadakse esinejaist. Eelarvamused omavad õige suure kaalu — nii positiivsuse kui negatiivsuse poolel.

Võiksime praegu tuletada meele seika mõõdunud sügisest, kus üks meie pillipuhujaid hakkas Soomes energiliselt endale looma pinda süülsete sümfooniaorkestrite dirigeerimiseks. Ometi siin teame väga hästi, et nimetatud härra säärasteks ülesanneteks pole varemini kunagi saanud taktikeppi plhku. Meie ei julge uskudagi tema võimesse. Aga üks suuremaid kohalikke ajalehti laskis lihtmeelselt tol agaral esiletikkujal oma veergude kaudu teha kõlavat reklaami.

On ju väga raske tõkestada mõne soovimatut isiku esinemist välismaal, siiski peaksime leidma mingi tee olukorra pehmendamiseks. Vähemalt tuleks säärastel puhkudel võtta avalikult kindel seisukoht. Nagu sügisene juhtum näitab, oleks ajalehtede toimetustel alati vajaline kasutada nende in-

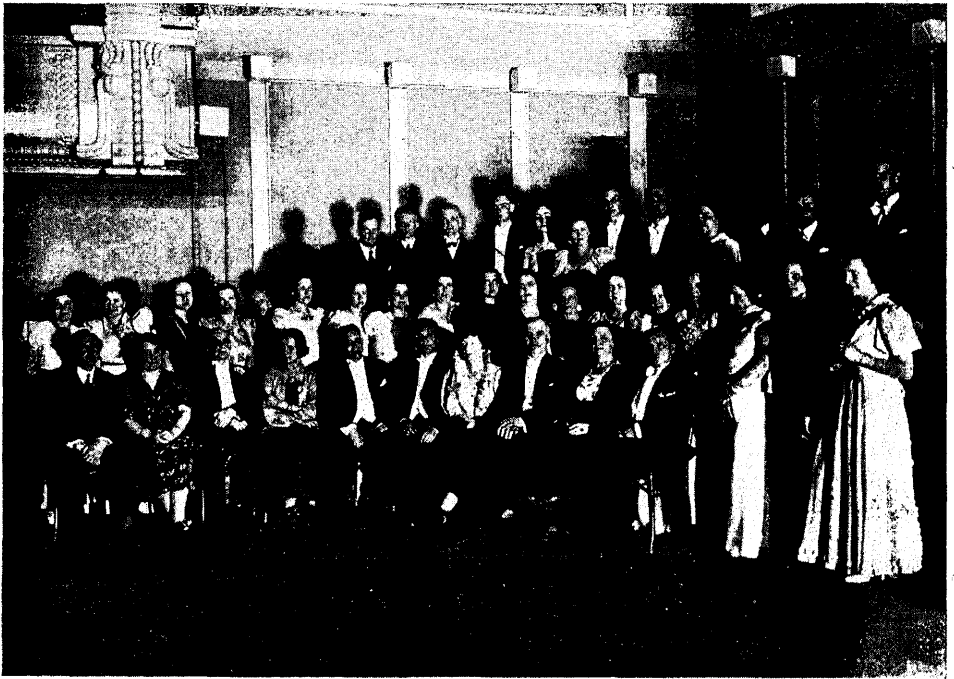
meste nõuannet, kes tunnevad muusikapoliitiliste küsimuste peensusi.

Nõrgemate jõudude ülesastumine välismaadel ei piirdu ainult mõne üksiku juhtumiga. Aeg-ajalt kuuleme ikka, et võõrsile teevad külaskäike dirigendid ja solistid, kes ei suuda näidata ka keskmist siinse kunsti taset. Kahjuks ajakirjandus nendel puhkudel tihti laseb läbi soovitusena kõlavaid kirjutisi — vahel koguni ülistusi. Muidugi ei jää sellised read hiljem kasutamata reklaami tegemiseks.

Elus juhtub mõnikord koguni nii, et väljasõitjad ehivad end neile mitte kuuluvate kõlavate kutse- ja ametnimetustega. Säärane lugu on hoopis halb. See lubab esinejat vastava rahvuse kunsti hindamisel võtta kaunis kindlaks üldtaseme mõõdupuuks. Oleme ise näinud niisuguseid küllalisi ja tunnud nende esinemise mõju.

Kui teatakse küllalt hästi mingi maa kunstikultuurilise elu seisust, siis hääd jõudude kõrval avastatakse kohe nõrkade kergeusklikud ja vastutustundetud kavatsused. Teisispidisel puhul aga jääb püsima allahinang ning umbusk terve rahvuse suhtes. Alles mõne aasta eest käis siin ühest väike-riigist pärinev koorilaulja ooperisolisti nime all — ja muidugi tegi oma kodumaale halba reklaami. Saatkonna inimeste hulgast avaldati tõsist kahetsust. Varsti aga kuulsime sama riigi esmajärgulisi muusikajõude, kes näitasid nende kunsti kõrgesti hinnatavat külge ja andsid nii-ütelda võtme taseme mõistmiseks.

Peaksime ka ise mõtlema sellele, et saadaksime järjekindlalt välismaadele oma tõesedamaid interpreete, kes paneksid meie kunsti nime maksma hääs valguses. Tõlgitsusliku poolega ühenduses saab väga mõjuvat propagandat teha ka loomingulisele alale. Säärane elav tutvustamine avab kõige tulemuslikumalt tee eesti muusikale väljaspool kodumaa piire. See võte endastki mõista lõikab lühemaks juhuseotsijate tii-

E. V. Tallinna Konservatooriumi lõpetajad ühes vastavate klasside juhtidega 1937. aasta kevadel. Ülesvõte on tehtud pärast aktust „Estonia“ kontsertsaalis.

vad ning kahandab nende pahandava tegevuse mõju.

Kui meie edaspidi saadame välja kunstijõude ainelisel toetusel, kas siis poleks sobiv mõelda võimalusele, et nad reisude kestel sooritaksid esinemisi kindlaks määratud ja viljakalt propageeriva kava kohaselt. Riisiko peaksime võtma endile, looma kunstnikule soodsad tingimused ning leidma ka ülesastumisteks kõige parajama aja.

Et siiski pidurdada ebasoovitava elemendi tegevust, ka selleks peavad olema käepärast mõningad vahendid. Ometi me saame kutsuda korrale oma riigi kodanikke. Poleks midagi loomulikumat, kui iga välismaale esinema — muidugi ka võistlema — mineja hangiks omale sellekohase loa. Komisjoni võiksime luua haridusministeeriumi juure kuuluvana. Kõigil kodanikel tuleb

vastutust kanda ühiskonna ees ja alluda vajalikeks tunnustatud määrustele. Võiksime koguni nõuda, et välismaad külastanu esitaks pärast andmeid oma ülesastumise kohta — isegi siis, kui ta ei saa reisuks mingit toetust.

Meil juba on üks varemini koostatud soovitatud interpretide nimestik. Seda võiks nüüd uuesti täiendada ja panna maksma välisesinemisteks loa andmise alusena. Muidugi tuleb asja tõlgitseda selles ulatuses, kuivõrd on puudutatud meie rahvuse nimi ja eesti kunsti propageerimine.

Praegu kooride suhtes viibime sääraselt õnnelikus olukorras, et on maksmas kindel kontroll nende esinemiste puhul välismaal. Nimelt nad võivad võõrsil kontserteerida ainult Lauljate Liidu loaga. See olukord väärriks laiendamist ka isikutele.

Ed. Visnapuu

Pilk möödunud hooajale Tallinnas

Kui kelleltki publiku hulgast äkki küsida, kui palju on möödunud hooaja jooksul Tallinnas toimunud muusikalisi ettekandeid, siis vaevalt saaksime sellele ligilähedase vastuse. Laiemate ringide poolt külastatakse kontserte harva, innukadki muusikasõbrad teevad valikut huvialade järgi. Ainult vähesed püüavad jälgida mitmekesiselt, kuid siiski nad ei suuda haarata kõike, vaid otsivad arvatavat paremiku.

Täielisema ülevaate ettekannetest omavad ainult need, kes kohustuste tõttu on sunnitud olema väljas — nii „hää kui kurja ilmaga”. Nendel möödunud hooajal tuli teha umbes 150 kuulamist. Siit hulgast muidugi langevad ära lavateoste kordamised, poolkontserdid — aktustel, kirikuteenistustel ja mujal — ning rida kergema laadiga pakkumisi.

Harilikult kõige intensiivsemad on hooaja kummagi poole keskpaigad. Käesoleval puhul erakordse nähtena kujunes õige kontserditihedaks aeg umbes kuu jooksul enne jõulu.

Möödunud hooajal ooperi ala teatava määrani meil äpardus. Õnnestumisest võib rääkida W. A. Mozart'i „Võluflöödi” puhul, kuna see lavastuselt äratas tähelepanu ja oma sisukuse juures samuti suutis huvitada publikut. Ka Puccini „Boheem” täitis lootusi, kuigi mängukunstiliselt ehk rõhutati välisusi rohkem vajalikest. Selles ooperis oli nähtud ette rida dublante Mimile, kuid miskipärast need jäid kõrvale. E. d'Albert'i „Madalik” osutus küllalt tubliks pakkumiseks, ometi teos enam-vähem kukkus läbi. Samuti polnud ka õnne St. Moniuszko „Halkaga”, milline siiski kuulub juba minevikule. Nii hooaja kevadine pool jäi teatava määrani tühjaks. Mõned väliskülalised töid valikusse pisut elavust.

Orkestriküsimus on meil viimastel aastatel muutunud lahendamaks. Nimelt Riigi

Ringhäälingu ja „Estonia” koosseisudega asuti ühiselt korraldama sümfoonilisi kontserte. Teatavasti hooaja kohta pidi tulema kümme ettekannet, kuid aprillini nendest viidi läbi ainult neli ja praegu oleme jõudnud vaid seitsmendani. Peab märkima, et orkestrikontsertide eest hoolitsetakse liiga tagasihoidlikult. Esiteks neid antakse väga vähe, teiseks kannab asi juhuslikkuse ilmet. Mainitud kontserdid tulevad viia hooaja elavama osasse ja nende arv peab muutuma suuremaks. Samuti selle ala liikumisega on enamal määral vaja siduda dirigentide päälekasvu küsimust.

Kooride juures möödunud hooajal toimus päris hulgaline juhatajate vahetamine. Niisugusel korral igal juhul tekib väike seisak jooksvas töös, kuna inimestel tuleb esialgu vastastikku ikkagi kohaneda. Õnneliku sattumuse puhul hakkab tegevus liikuma varsti ja edu kujuneb suuremaks ennisestki. Alati aga ei lähe kõik lootmist mööda. Nii juhataja vahetamine mõne Tallinna koori juures on toonud kaasa tööseisaku pikemini loomullikust nähtest. Üks koor selle tõttu pole end saanud avaldada kuigi viljakalt ja teine oli aktiivne rohkem näiliselt. Siit moraal: koorijuhte vahetada on kergem, kui alati kindlustada tegevuse edu. Muidugi hää juhataja tulek toob tingimata kaasa paremuse.

Mõndagi rõõmustavat andis hooaeg meile väliskülaliste suhtes. Nüüd neid käis ehk pisut vähem mullusest, kuid kontsertantide tase osutus üldiselt kõrgemaks. Kui aasta varem päris reastlikku ilmus keskseid ja nõrgemaidki jõude, siis käesoleval hooajal just vastupidi neid tuli järjest väga häid. Kõigepäält see maksab solistide kohta. Aga ka tähelepandavate võimetega koore on käinud võõrustamas meie pälinna. Kunstiliselt tüsedad konterteerijad esijoonel pakuvad publikule väärtuslikke vaimseid elamusi, kuid nende

Kontsertide repertuaari soetamise raskusi

1936. a. jooksul on ilmunud meil 165 koorilaulu, neist Lauljate Liidu kirjastusel 87 laulu.

Nendest arvudest ilmneb, et meie koorilaulude kirjastus on väga intensiivne. Kui arvestaksime, et keskmiselt iga koor suudaks aasta jooksul ära õppida 30 uut laulu, siis igatahes 1936. a. oleks pidanud jatkuva repertuaari igale koorile.

Tõsi küll, kõik 165 laulu ei ole ilmunud esmakordses väljaandes, vaid neist 58 on ilmunud varemini, kas eraldi või kogudes. Et aga neid on uuesti trükitud, siis nende järele pidi olema ka vajadust.

Siiski aga kuulduv hääli, et meil olevat uuest koorirepertuaarist puudus.

Sellist arvamust võib seletada kahe võimalusega: esiteks, kas on tõesti laule ilmunud veel vähe, või on laulude üldine tase sedavõrd ettekandeks ebasobiv, et neid laule ei saada kasutada.

Keskmiselt iga laulu trükkimine läheb maksma 100 krooni. Seega peaks olema meil 1936. a. kulutatud koorilaulude kirjastamisele 1 miljon 650 tuhat senti! See arv on meie olude kohta otse aukartust äratav. Selle juures on laekunud laulude müügist Lauljate Liidul, kust enamuse nootide levitamine toimub, ainult umbes 8000 krooni, seega vaevalt pool kirjastuskuludest. On ilmsesti selge, et majanduslikud võimalused ise säevad meie kirjastustele teatavalt piirid, millest ei tohi üle minna. Kuid tulude tunduv vähemus, võrreldes kuludega, vihjab ka sellele, et tegelikult noote ei tarvita-

ta sel määral, kui neid ilmub. Viimase põhjuse juure tuleme hiljem tagasi.

Kas ilmunud nootide muusikaline väärtus jätab soovida ja põhjustab nurinat repertuaari vähesuse suhtes?

Sisuliselt jagunevad 1936. a. ilmunud laulud:

kontsertlaule (ilmaliku sisuga)	91
isamaalisi	49
vaimulikke	25

Nagu sellest nähtub, peaks olema ilmunud laule kõigiks nõueteks. Nii siis sisuliselt ei võiks tõusta nurinat.

Mis puutub laulude muusikalisse väärtusse, siis olgu märgitud, et K. Tüürpu nimelise auhinnakapitali žürii leidis 1936. a. ilmunud 91 auhindamisele kuuluvat laulust 43, millistele vähemalt üks žürii liige neljast oli annud väärtushinnanguks 4. Kuid selle juures on žürii arvestanud asjaolu, et laul peab olema muusikaliselt väärtuslik, kuid ka meie kooridele tehniliselt sobiv.

Kui eeltoodud andmeid erapooletult arvestada, siis küll ei tohiks tõusta mingit kahtlust, et meie koorilaulu-looming 1936. a. on olnud kõigiti viljakas ja väärtuslik.

Olgu aga kohe üteldud, et nurisejaid ei leidu maa- ja väikelinnade koorides. Nurinat on tõstnud vaid mõni üksik Tallinna koorijuht. Siin aga tulevad arvesse sootumaks erinevad asjaolud. Meie kontsertkoorid esinevad tavaliselt aastas kahe avaliku kontserdiga. Selliseid koore leidub meil Tallinnas (segakoore) 6 või 7. Nende kooride esinemisi saadab teataval määral võistluse

ülesastumine kajastub virgutavalt ka kohaliste muusikajõudude juures. Samuti tuleb kõneste rahvaid lähendav ja siduv moment.

Kindlasti ning pidevalt sammume edasi eesti heliloomingu sissetungis kavadesse. Muidugi oleneb see uute teoste jõudsast päällekasvust, kuid pole väike ka teadliku kunstisuuna pidamise ja vastava propaganda osatähtsus. Praegu omaloomingu kasutamise kaldumus paistab üha kõvenevat, mispärast loodame peatset jõudmist eesti ja välisautorite helltööde normaalsete vahekorradeni kavades.

Üks asi, mida nüüd enam ei panda tähelegi, on meie eeskavade keeleline külg. See on mõõdunud hooajal muutunud juba päris loomulikuks. Kuigi mitmeid aastaid tuli pidada sõda võõrkeelte uputuse vastu, oleme riigikeele saanud viia tema aukohale. Järelikult ka publik oskab kavu lugeda ja ammutada nendest vajalisi teadmised jälgimiseks ning nautimiseks.

Kokkuvõttes oleme mõõdunud hooajaga rahul ja võime märkida liikumist edu sihis, kuigi mõne ala rakendamine peaks sündima suurema intensiivsusega ning tõsimeelega.

Riia Eesti Haridus- ja Abiandmisseltsi segakoor.

moment. Püütakse üksteisest paremini esineda ja loomulikult siis ka pakkuda võimalikult uudset ja erakordset kava. On üsna tavaliseks nähteks, et kui üks kontsertkoor on mingi uue laulu ette kannud, siis teine ei taha seda enam oma kontserdi kavva võtta. Niisuguste asjaolude juures on mõistetav, et nendel kooridel tuleb puudus uudest repertuaarist. Kui ka arvestame, et iga kontsertkoor aastas tahaks ette kanda vähemalt viis täiesti uut ja kunstiväärtuslikku laulu, juba siis peaks nende arv olema vähemalt 70—80. Siis on ka endastmõistetav, et ei Lauljate Liit ega mõni teine kirjastus ei suuda nende kooride nõudeid täiel määral rahuldada. Võttes aluseks, et keskmiselt iga laulu kirjastamine maksab 100 krooni, tuleks Lauljate Liidul selliste laulude kirjastamiseks paigutada kapitali 7000—8000 krooni. Kuid tulud võiksid tõusta äärmiselt juhul vahest ainult 50 kroonini.

Väga iseloomulikuks näiteks selle kohta on Lauljate Liidu väljaande „Eesti laulu“ levik. See väljaanne loodi just linnade kontsertkooride repertuaari soetamiseks ning sääl on ilmunud tehniliselt raskemad ja muusikaliselt väärtuslikumad laulud. See sari hakkas ilmuma 1931. a. ja 1936. aastani on ilmunud 10 annet. Nende müük aga on kujunenud järgmiseks:

I	anne	—	500	eks.
II	„	—	300	„
III	„	—	150	„
IV	„	—	300	„
V	„	—	200	„
VI	„	—	100	„
VII	„	—	200	„

VIII anne — 200 eks.

IX „ — 50 „

X „ — 50 „

Eeltoodud arvud ei ole kümnetes päris täpsed, vaid on võetud ümmarguselt, kuid siiski pilt on väga selge. Siit nähtub, et iga laulu on kasutanud keskmiselt vaid kaks laulukoori. Tulu on saadud umbes 220 krooni, seega viie aasta kohta keskmiselt aastas 44 krooni. Selle juures aga kulusid on olnud 1000 krooni.

Kuigi Lauljate Liit on ideeline asutus ja tema ülesandeks on kõigi kooride varustamine nootidega, säevad loomulikud võimalused siiski oma piirid ette ja nende ületamine pole võimalik. Tuleb küll väita, et ka kontsertkooride varustamise alal on Lauljate Liit annud oma maksimumi. Kui see kontsertkoore ei rahulda, siis näib olevat kõige õigem seda kulukat tegevust üldse mitte enam jätkata.

Kuid siin olgu veel vihjatud ühele asjaolule. Kontsertkoorid tavaliselt paljundavad oma tarvis noote ise. Koorijuhid saavad uute laulude käsikirjad autoritelt varem, kui Lauljate Liit. Korduvad on aga olnud ka juhtumised, kus käsikiri on Lauljate Liidus trükkimisel, kuid mõni koor on saanud paralleelselt sama käsikirja ja noodi paljundanud ise. Sellisel juhtumil loomulikult trükitud noot jääb kasutamata, kuna see ilmub mõni päev hiljem, kui kontsertkoorile sobib.

Kui eeltoodusse suhtuda erapooletult ja õiglaselt, siis vist küll ei ole etteheited Lauljate Liidule õigustatud. Iseküsimus on see, kuidas tekkinud olukorda lahendada.

Vene baritonilaulja.

A. ČERKASSKI.

Noote alla 1000 eks. trükkida ei tasu. Kuidagi toetuste varal oleks mõeldav veel 1000 noodi levitamise tasuvus, alla seda aga noote trükkida ja müüa, see käib ka Lauljate Liidul üle jõu. Jääks üle võimalus noote paljundada odavamal teel (opalograafil). Kuid siin tuleb võtta arvesse seda, et trükihonorar tuleb ikkagi ühel määral maksta, vaatamata tiraažile. Kui nüüd noote paljundada ainult 200 eks. ja selle juures keskmist honorari, s. o. 60 krooni tasuda, siis üksi juba honorari summa nootide arvule jagatuna tuleks igale noodile 30 senti, pluss paljundamistasu vähemalt 5 senti, seega otsekohesid kulusid igalt noodilt oleks juba 35 senti. Millise hinnaga siis sellist nooti tuleks müüa? Ning milline koor seda jaksaks osta?

Näib, et siiski kõige otstarbekam lahendus on see, mida seni kasutatud, nimelt, et kontsertkoorid paljundavad noote ise, kusjuures neil trükihonorari ei tule tasuda.

Nootide trükkimine kontsertkooridele oleks mõeldav vaid sel juhul, kui iga kontsertkoor garanteeriks, et ta igast laulust ostab oma koorele vajalise komplekti. Kuid nüüd kergib üles vana võistluse moment ning asjaolu, et kui laul ühel kontserdil on juba ette kantud, siis teine seda enam ei kasuta.

Ainukene võimalus oleks see, kui kontsertkoorid ei paneks niivõrd rõhku uuudsele, kui ettekande pensusele. Sel juhtumil

kanduks võistluse moment ettekande paremuse küljele, mis omakohast võiks siiski palju huvi pakkuda. Olgu tuletatud meele möödunud aastal aset leidnud meeskooride võistluslaulmist, kus mitme koori poolt esitati samu laule ja publik tundis selle vastu väga suurt huvi.

Sel juhtumil oleks mõeldav, et üht ja sama laulu muretsevad mitu koori ning kirjastamine võiks toimuda „normaalse“ juuremaksuga. Ühtlasi peaksid koorid hoiduma nende laulude paljundamisest, millest on teada, et need lähemal ajal trükist ilmuvad.

Kuid sellist olukorda meil vaevalt tuleb loota. Teatavasti on ju igal koorijuhil oma maitse, ning laul, mis ühele väga meeldib, ei tule teise juures kõnessegi. Sundida ei saa siinjuures kedagi.

On ju teada, et pääle kontsertkooride juhtide nurisevad raskemate laulude vähese kirjastamise üle ka heliloojad (sageli küll mõlemad esinevad ühes isikus!). Olgu märgitud, et meie heliloojad on koorilaulu alal võrdlemisi produktiivsed. Nii seisab praegu Lauljate Liidu arhiivis umbes 200 käsikirja, mis ei ole läinud trükki. Osa neist ei ole leitud küllalt kaalukaks, teisele osale langeb liigraskuse või liigpikkuse pitsat. On endastmõistetav, et see olukord tekitab heliloojates kibedust.

Kuid lubatagu siinkohal märkida, et kogu meie helilooming on veidi forseeritult sihitud koorilaulule ning seejuures muud heliloomingu alad leiavad vähem käsitlemist. Ei tohitaks väita, et teiste alade vastu puudub nõudmine. Kui palju meil leidub lauljaid, viiuldajaid, klaverikunstnikke ja nendel aladel õppijaid! Välismaa heliloomingu müügist elab meil mitu noodiäri täiesti rahuldavalt. Kui suudaksime selle tarvitajaskonna vajadused 50 protsenti rahuldada omaloominguga, siis peaks olema meie heliloojail võimalus avaldada end palju avaramalt ja ka aineliselt tasuvamalt. Kuid see ei kuulu enam Lauljate Liidu kompetentsi, vähemalt mitte praegu. Siin tuleb revideerida Kultuurkapitali Helikunsti Sihtkapitali senist tegevust ja poliitikat.

„Mozart oli julgeim uuendaja, kes kunagi on elanud; ta oli edumeelseim muusikuist, kes kunagi on olnud, sest ta on tõesti midagi hoopis uut, ennekuulmatut toonud muusikasse: on orkestri üksikud pillid õpetanud kõnelema, on neile annud hinge — ühe sõnaga, Mozart on muusika teatavas mõttes esmakordselt avastanud.“

(Felix Mottl.)

A. Vedro kodu külastamas

ADOLF VEDRO

Nõmmel oma maja aias ühes „Reksiga“.

Nii kurb, kui see ka ei oleks, pean neli-pühi esimesel päeval heliloojat-teoreetikut Adolf Vedrot koju tülitama minema, sest asi ei anna häbeneda, õigemini ta puikles ikka eest ära, või oli konservatooriumis eksamitega kinni. Nojah, nii ma siis sõidangi Nõmmele ja vantsin veel tükk maad jaamastki. — Nägus kahekordne maja, aia sees. Õuel tõstab suur koer ränka kära.

Ukse avab üks noorem perekonnaliige ja juhatab mind teisele korrale, kus maestro tõotabki parajasti nootide kallal. Kuid minu sisseastumisel paneb ta töö kõrvale, ega näita seda ka küsimise päälegi; olnud mingi ümbertegemine või parandamine, aga mine tea...

„Kas tuleb jälle mõni ooper?“ — alustan juttu.

„On pooleli küll üks, ei tea kunas selle lõpetan, või kas üldse valmis teen.“

„Kas eesti ainetel?“

„Jumal hoidku võõraaineliste eest, neid siin küllalt juba!“

„Kas tasub ooperi kirjutamine end ära kah?“

„Kui tasu päälle loota, siis meil neid vist keegi enam ei hakkaks looma!“

„No, palju aega teil kulub näiteks ooper „Kaupo“ valmimiseks?“

„Selle päälle läks kaks aastat, kuid oleks muidugi kiiremini saanud, kui poleks igapäevast pedagoogilist tööd.“

„Ja müsteerium „Jaani tulemine“ võttis...“

... „aega umbes kolmveerand aastat. Mõnda 5—6 takti tutti kohtadel orkestreerida, läheb vahel tund aega, aga kestab teinekord mõni sekund. Terve töö aga vältab umbes 2 tundi.“

„Milline ala heliloomingus teid üldse kõige enam huvitab?“ — pärin, kuigi teada, et peame A. Vedrot sümfoonikuks.

„Valdavas enamuses on mul ikka vokaalmuusika. Juba Peterburgis õppides elasin lauljate hulgas ja see mõjutas säärast suunda.“

„Pedagoogilist tööd tuleb teha vist suurem osa päevast?“

„Praegu on konservatooriumis eksamite aeg ja enamasti kaks korda päevas; väsitab ära, ega niiviisi suudagi muu töö päälle mõelda. Katsusin siin praegu midagi teha, aga ei tule üldse häid mõtteid pähe.“

„Palju õpilasi teie all konservatooriumis teoreetilistes ainetes õppust on saanud juba?“

„Mine seda tea! — Täpselt on võimata ütelda, aga umbes 75 prots. ikka küll.“

Vahepääl ta süütab sigaretti ja kirub halva bensiini üle süütajas.

„Vahest on viga „välgumihklis“?“ — küsin jutu jatkuks.

„Ei, see on häa, päris uus ja hõbedast — harmooniagrupi õpilaste kink. Oleks seda teadnud, et selle päälle raha raiskavad, oleksin neile numbriks 2½ pannud,“ — ütleb lõbusalt naerma puhkedes.

„Kas on teilt tulemas jälle teoreetilisi õpikuid konservatooriumi tarvis?“

„Neid oleks tarvis küll, eriti uut harmoonia õpperaamatut, kuid selleks ei jatku aega. Ka ei armasta ma eriti kirjutamist. Kirjutamine pole raske, aga raske on sulge kätte võtta.“

Nagu näete, me jutt ei võta ikka veel „hääd vedu“, sest mu seekordne intervjueritav pole just tuntud suure „kõnemehena“, või õigemini — liiga lühikesed laused. Ma

ADOLF VEDRO

aias töötamas abikaasaga ja noorema tütreaga.

julgaksin isegi iseloomustada nii (eriti kui probleemidest-ideedest jutt), et A. Vedrole see tundub vist imelikuna, kui teine seda veel ei taipu, mis temas ammugi küps. Sellest siis vähe sõnu, aga igal neist sügavam, kaugem mõte.

„Kui tohin nii küsida — mida kavatsete anda meie muusikale lähemas tulevikus?“

„Kavatsusel on ikkagi õieti meie vokaalmuusika „pööramine“ — oma sõnade suhtes. Vabaloomingutega meie muusika areneb iseenesest. Mina näen, et kõik rahvakoolimuusikad on välja arenenud rahvakeele eriomadustest, kuid meil käsitleti seni muusikat võõraste keelte üldjuhiste järgi. Nimelt koorilaulud on kirjutatud põhjapanevalt segavate vigadega — ka mul endal varemates töödes, kuid „Jaani tulemine“ on esimene töö, mida katsusin keelega nii sobitada, kuid seda alati ka rahvas teinud, ainult stiilselt muidugi kõrgemalt.“

„Mis on aga rahvapärane, kui seda üldse saab kindlaks teha?“

„Meie rahvaviisi saab nii säada, et ta annab tuju, mis on keeruline, kuna viis sääljuures on lihtne. Kuid ma pole sellele isegi veel õiget lahendust leidnud. Ja peab ütleva, et tõelist rahvapärast ei saagi olla, kui ta on kunstipärane, vaid on isikupärane. Rahvapärane võib ta siis olla niipalju, kui isik seda ise on oma rahvuselt. Näiteks kunstipäraselt rahvaviisi kasutada ei saa, rahvapäraselt aga jääks ta ikkagi harilikuks.“

„Kuidas meie teised helliloojad on püüdnud seda lahendada?“

„Mart Saar tegi nii, et jättis viisi lihtsaks, aga saate tegi keeruliseks. Leian, et neid sellepärast nii vähe lauldaksegi. Mina seda võtet õigeks ei saa pidada — laul peab huvitavam olema kui saade. Instrumentaalmuusikas võib viis jääda lihtsaks, nagu ta meil on — rea-viis.“

Meie jutt keerleb veel tükk aega sünkoo-pide (mille üle lubab veel põhjapanevamaid artikleid kirjutada) ja muu säärase ümber, ning ta ütleb veel muuseas, et kergem on alati viisi sõnadele säada, kui sõnu viisile...

Senikaua kui tal on „tegemist“ jälle oma „välgujumalaga“, silmitsen tuba. Ei saa hetkekski kahelda, et oled muusikamehe kodus — instrumente on mitmet liiki: piano, kontrabass, cello, viul jne. Seintel aga hulk muusikute pilte. Õlimaalide hulgas näen ka A. Vedro portreed ja nurgas samuti tema pronks-rinnabüst, mille valmistanud kujur Halliste. Teen juttu neist pillidest (milledel vist pojad õpivad), mille päale vastab:

„Konstrueerin praegu koguni uut riista — kromaatilist kannelt rahvamuusika jaoks. See tuleks täielikum vanast eesti kandlest.“

„Kuidas tulite sellele mõttele?“

„Riiklik Propaganda Talitus ja ÜENU käisid päale, et seda hakata ehitama, võt-sin siis konstrueerimise endale.“

„Kes pilli valmistab?“

„Valmis teeks kogenud leidur-meister Ustus Tõnisson-Toomendi, kellel Paides kandletootuski.“

Näitab mulle veel üht artiklit ajakirjas „Arenge“, kus sellest pikemalt juttu.

Väljas on ilm nii lõõmav ja päikesepais-teline. Me mõlemi pilgud veavad ikka ak-nast välja ja kuidagi rõõmsamalt liigub jutt, nüüd juba aiatööst. Ta lubab näidata oma värskelt asustatud maja aeda ja...

„Näe, unustasin ära!...“ Maestro läks praegu endale „lipsu“ ette siduma; ta ist-us nimelt oma laua ääres koduselt, ilma kaelasidemeta. Mulle tuletab see järsku mee-le üht tõestisündinud lugu A. Vedroga: Nimelt Nõmmel hüütavat üht kauplust — „Vedro lipsupood“. Asi on nii, et tal ole-vat väga „professorlikud kalduvused“ ja tul-nud alati hommikul suure rutuga rongile,

Praha meeskoor „Krizkovsky“, kes hiljuti andis kontserdi Tallinnas ning külastas ka Tartut ja Narvat.

et Tallinna sõita, aga ennäe, tuttavad „annavad nõu“, et võiks ikka lipsu kah ette siduda — krael üksi igav kaelas. No käinud siis lähedal asuvast poest neid ikka ostmas. „Hädalipse“ kogunenud viimati nii palju, et abikaasa pörutanud lõpuks pääle ja harjutanud selle moe ära. Praegu ta sõitvat aga alati bussiga Tallinna vahet, ja seda ma ei tea, kuidas nüüd nende asjadega on...

Kui ta uuesti teisest toast ilmub, kus kuulen pereprouat askeldavat „noorte võsudega“, siis jutt jätkub aiandusest ning helilooja Vedro seletab, et olevat seda tööd juba lapsena tunnud ja see olevat teda muuseas ka hääks ilmastiku ennustajaks teinud.

„Teil on siis ka oma eriharrastused pääle muusika?“ — küsin vahele.

„Eks igäihel ole oma „haigused“! — ütleb naerdes.

„Nägin teie laual fotoplaate, värvifotosid...“

„Jah, kummitrükki uurin juba 10 aastat — on huvitav.“

„Aga kuidas on spordiga?“

„Noormehena harrastasin pommide tõstmist. Kuid nüüd olen spordist vaid niipalju huvitatud, et matkasin jalgrattal põiki läbi Eesti.“

Jõudes trepist alla aeda, ütleb naerul:

„Näete, keset aeda istutasin paradiisi õunapuud.“ Aias jalutades uurib ta hoole ja suure armsusega igat puud-põõsast ja sõnab valjusti omaette: „Einoh, lust on kohe siin töötada!“, ning noomib vahepeäl aeda ilmunud abikaasat, kui see kogemata marjapõõsa oksale astub: „Näed sa, nüüd on vähemalt kümme marja kaotsi läinud!“

Nagu jutust kuulen, olevat tänavu jälle „kohutavat saaki“ loota.

„Kuidas need puud teil siin liivas nii hästi kasvavad?“ — küsin.

„Ma lihtsalt saan õunapuudega hästi läbi, et nad mulle annavad ilma väetamatagi“ — vastab ta häätujuliselt.

Aeda ilmub ka äkki kusagilt kõige noorem perekonnas, väike tütar, kui lõkendav õienupp ja kaob varsti jälle oma mänguseltsilistega. Ajan veel veidi juttu, kus selgub; et Nõmmele kodu asutamine tulnud juhuslikult, soodsamatest tingimustest, kuid muret olevat sellega siiski veel veidi, sest kes meil muusikutest on siis nii rikas, et võib ilma võlgadeta maja ehitada, kaunist kodu luua... Mind aiavärvani saates, sest pean õieti veel kuhugile ruttama, palub lähemal ajal kindlasti tagasi tulla, et siis vähemalt, oma aiaviljade veinisid lasta maitsta...

R. K.

Ooper ja kontserdid

Tallinn

Seitsmendat sümfooniakontserti juhatas külalisena H. Commisaris, esinedes siin esmakordselt. Programm oli koostatud flaami päritoluga autorite teostest. Valimikuga pakuti enamikus meile uudset ning seejuures võrdlemisi hääd muusikat. Niminumbrina kanti ette C. Frank'i d-moll sümfoonia; uutena esitati sama helilooja poeem „Neetud kütt“, P. Gilson'i parafras flaami viisidest, P. Benoit' avamäng „Charlotte Cordai“, ja katkend G. Verbeec'ki ooperist „Jean Marie“. Dirigent toimis mõninga tagasihoidlikkusega, kuid viis oma ülesande läbi vastutavalt. Ooperikatkeni esitamisest võtsid päris hääd kordaminekuga osa Th. Rei ja A. Viisimaa. Orkestri asetus oli põhjalikult kujundatud ümber. Et sellega oleks saavutatud just paremist, ei või ütelda. Päälegi nõuaks iga uus paigutus mängejatelt harjumist.

Sümfooniakontserdi andis ka Tallinna konservatooriumi õpilaskorster prof. J. Aaviku juhatusel. Kavas nimikohal oli Mozart'i g-moll sümfoonia, mille läbiviimine arenes edukalt. Ka A. Uritamme poeem „Koidu valgel“, orkestriosas A. Kapi kontserdis ning saated Brahms'i ja G. Heuer'i kontserdivormide juure sooritati hästi. Koosseisuga prof. J. Aavik oli teinud eeskujulist kasvatavat tööd. Solistid ja noored heliloojad äratasid oma esinemisega tähelepanu.

Tallinna Töölismuusika Ühingu kontserdil pakuti Nõukogude Vene autorite toodangut. Teoste valimik oli üldiselt hääd. Orkestri ettekanded N. Goldschmidt'i juhatusel teostati võimaluste piires üsna edukalt. Ülesanne iseendast oli võetud pisut raske. Segakoor P. Presnikov'i juhatusel laulis kaks pala, millistega näidati hoolikat tööd ja arenevat liikumist. Solistidena astusid võrdlemisi tagajärjekalt üles L. Goldschmidt — sopran, M. Pärtelpoeg — mezzosopran, A. Pappmehl — viiul ja J. Reintam — bass. Eriti edukas oli viimane. Tasakaalukalt sooritasid saateid P. Presnikov ja R. Kürsk.

Sama ühing andis veel Tallinna koolivalitsuse korraldusel kontserdi õpilastele, kusjuures sissetulek läks Kilingi-Nõmme plahvatusohvrite abistamisfondi häaks. Eeskava oli koostatud leinalise meeleolu kohaselt. Esinesid jälle orkester ja koor eelmajandatud juhatajatega. Soleerisid L. Goldschmidt — sopran, P. Härm — tenor, A. Pappmehl — viiul ja P. Presnikov — orel. Kava lõpus pakuti meeleolu tõst-

vamat muusikat. Ettekanded üldiselt õnnestusid.

Oma kümnennda kontserdi andis Tallinna Eesti Kammermuusika Selts viieaastase tegevuse juubeli puhul. Selle aja jooksul on mainitud organisatsioonis A. Udriku juhatusel viidud läbi suur töö orkestri- ja ansambliuusika arendamise alal. Juubelikontserdi kava oli puhtal kujul koostatud eesti autorite heliteostest — enamikus pärit varemini käsitletud repertuaarist. Orkester kandis ette A. Kapi „Fugaato ja andante“, R. Tobias'e „Ööpala“, J. Aaviku „Andante“ ning E. Brauer'i süüdi arfiga. E. Võrgu g-moll kvarteti keelpillidele mängisid A. Neeme, V. Nahkman, V. Saul ja A. Rose. Harfisoolodena kuulsime S. Tobias'elt A. Lemba „Hällilaulu“ ja J. Aaviku „Fantaasia“; H. Betlem laulis palasid H. Kännult, A. Kapilt, E. Aavalt ja M. Saarelt. Saateid sooritas E. Avesson. Ettekanded üldiselt olid hääd.

Nelipühi ajal andis Tallinnas kontserdi Riia Eesti Haridus- ja Abiandmisseltsi segakoor L. Jakobson'i juhatusel. Programmi teoste valimiku moodustasid eesti heliloojate laulud — suuremalt jaolt enamtuntud palad mõninga uuema lisandusega. Tehniliselt kava ei läinud väga kaugele nõudmiseni, sisult aga seejuures pakuti hääd materjali. Koor laulis võrdlemisi puhta intonatsiooniga, kaunis rütmikindlalt ja vaimustusega. Üle 50-liikmeline koosseis oli häälerühmade poolest üsna tasakaalus. Eeskava lõpunumbri esitasid Riia külalised koos Isamaaliidu Tallinna osakonna segakooriga. Samal kontserdil astus esmakordselt üles ka mainitud osakonna meeskoor H. Roosma juhatusel, kusjuures ilmutati hääd koosseisu ja õige sobivaid laulise edaspidiseks tegevuseks. Solistina laulis A. Moks; päris häaks saatjaks oli K. Ronnimois.

Külalisena Helsingist käis Kansalliskuooro soome helilooja A. Maasalo juhatusel. Koor ilmutas ennast silmapaistva lauluüksusena, kus hääled püsivad sobivas tasakaalus ja valitseb tugev distsipliin. Ettekanded anti kõlavalt ning varjundusliku painduvusega. Soome heliteoste kõrval pakuti ka eesti autorite laule — algkeeles. Võrdlemisi kestva esinemise juures koor ometi jäi kaunis värskeks, näidates tublit vastupidavust. Klaverisaate kava lõpunumbri sooritas A.-L. Antila hääd tasakaaluga. Kontsert jättis meile rõõmustavad muljed.

Samuti meeldivaks sündmuseks kujunes Helsingi Suurkiriku koori külaskäik Tal-

linna Kaarli kiriku koorile. Esimesel nelipühäl toimunud kontserdil Kaarli kiriku koor A. Karindi juhatusel kandis hää iseloomustamisega ette dirigendi enda teoseid — ühe laulu ja väikese kantaadi, milised mõlemad osutused sisukateks numbriteks. Suurkiriku koor V. Rautavaara juhatusel esitas meeleolukaid palasid J. Siibelius'elt, L. Madetoja'lt ja Cl. Merulo'lt, ilmutades hädad laulukultuuri. Ühiselt sooritati R. Tobias'e, C. Franck'i, ja L. Cherubini teoseid — eesti, soome ning ladina keeles. A. Karindi mängis Bach'i D-duur prelüüdi ja P. Presnikov värskelmeelse tokaadi R. Heinmetsalt, täites ka saatja kohuseid. Kantaadis soleeris P. Virgas — sopran. Sisult õnnestunud ühiskontsert jättis hädad mälestused.

Praha meeskoor „Krizkovsky“, kes juha paaril korral varemmini on külastanud Eestit, andis O. Hilmera juhatusel nüüd jälle kontserdi. Koor sedapuhku esines ainult 40-liikmelises koosseisus, kuid avaldas tüsedat kõlavust. Häälematerjal on valitud ühtlane ja rühmad püsivad hästi tasakaalus. Kooslaul nii rütmiliselt kui intonatsiooniliselt areneb suure täpsusega. Juhataja paneb rohkesti rõhku dünaamilisele varjundamisele, mistõttu tõlgitsuses ilmneb palju elulist liikuvust. Ka lauldi hää vastupidavusega ning jääd iisna kestva kava lõpuni võrdlemisi värskeks. Programmis leidusid sisukad ja enamikus tehniliselt õige nõudlikud palad. Keskosas eesti autoritest olid esindatud K. Tüürpu, A. Kapp, J. Aavik ja T. Vettik. Kava lõpupoolel anti kergema ilma ge n umbreid — ehk üleaarugi.

Talinna rooma-katoliku kirikus korraldati vaimulik kontsert, kus ülesastujateks olid sama kiriku laulukoor, Riigi Ringhäälingu orkester, solistid L. Adler, O. Lund, P. Tammeveski, J. Villard, R. Palm ja J. Piller; orelisaateid sooritas T. Targamaa, juhatas K. Zypriis. Eeskava oli koostatud üldiselt sisukalt. Ettekanded viidi läbi õnnestumisega, nii et kontserdist jäid sümpaatsed muljed.

Poola Vabariigi rahvuspuha puhul Eesti-Poola Ühinguil korraldatud kontsert-aktusel esines mõne lauluga Tallinna pedagoogiumi segakoor A. Pruuli juhatusel, avaldades ennast võrdlemisi hääde võimetega ansamblina. Ettekanded kõlasid puhtasti ja painduvalt. Koosseisus siiski andis ennast tunda meeshääle ülekaal. Esmakordse külastajana astus meie huvipiirkonda noor poola pianist, Chopin'i nimelise klaverimängu võistluse üks laureaate — W. Malcuzyński, keda õppisime tundma tüseda interpreedina. Tema mäng on tehniliselt õige kande, lõök varjundirikas ja tõlgitsuslik meel arenenud. Üsna arvukalt esitatud Chopin'i toodete kõrval ta mängis ka ühe teose Szymanowski'lt.

O. HILMERA

Esmakordselt astus Tallinnas üles viiulikunstnik K. Brückner. Ta omab hää kooli — ja seda eriti väljapaistvalt parema käe rakendamises. Tõlgitsusel külastaja jättis sümpaatsed muljed nii stiilide esitamise kui rahuliku ülesastumise poolest. Eeskava säadis täitmiseks kaunis rohkesti tehnilisi nõudeid. Kuigi võorustaja kooli ja tõlgitsuslike kalduvusi võime hinnata tunnustavalt, tema juures tulid ilmsiks mõningad küündimatused virtuositeedis, milised võivad oleneda kehalisest kalduvusest liiglopsakusse. Omaegselt teda peeti silmapaistvaks tehnikavaltitseejaks. Hädad kaasmängu pakkus P. P. Lüdigi.

Uue külastajana käis Tallinnas kontseriteerimas ka ooperilauljanna I. Zoltan Budapestist. Teda nimetati küll koloratuursopraniks, kuid see külg polnud just eriti arenenud väljapaistvaks. Võorustaja omab kaunis kandva häälematerjali, millele on antud ka üsna tunduvalt kooli. Muidu võrdlemisi kõlava rakenduse juures kõrgem register jäi pisut värvituks ja indisponeerituks. Eeskava suuremas ulatuses oli sisukas ning ettekandedki osutused tõlgitsuselt kaunis pakkuvaks. Paiguti aga sattusime programmis ja interpretatsioonis kunstiliselt väheütlevatele kohtadele. Akompaneeris võrdlemisi korralikult F. Nikolai.

Järjekordseks uueks võorustajaks oli vene baritonilaulja A. Čerkasski, kes esines ooperites „Eugen Onegin“ ja „Rigoletto“ — mõlemas nimitegelasena. A. Čerkasski omab sümpaatsed värvinguga häälematerjali

— kuigi mitte eriti tugeva. Koolilised võimed on lauljal hääd ning ta muusikaline tõlgitsemine osutub silmapaistvaks. Aga samuti tuleb hinnata kõrgeks tema näitlemistalenti ja mängu viimistletud avaldusi. Kui A. Čerkasski oma loomule lähedases vene ooperis suutis end maksuma panna suure eduga, siis ta veelgi enam üllatas sügava sissetungimisega Rigoletto ossa. Mõlemal puhul saime kunstilisel elustatud kujud, mis väärivad tõsist tähelepanu.

Tallinna konservatooriumi tänavusel aktusel astusid 37 lõpetajat üles 15 isikut kompositsiooni, orel, klaveri, laulu, viiuli, harfi ja klarneti alade kaudu. Väljapaistvamateks olid just need, keda varemini tunneme mitmesuguste esinemiste kaudu väljaspool kooliõhtuid. Siiski ka teistest osutusiid mitmed tähelepanuvateks noorteks muusikajõududeks. Üldiselt aga võib avaldada rahulolu kõikide töö suhtes. Ettevalmistus kasvatajate poolt on antud häa. Muidugi edukuse astme lähemalt määravad õpilaste individuaalsed omadused. Asutise tegevuse direktor prof. J. Aaviku juhtimisel liigub töövaimus.

Õpilasohtuid hooaja lõpul on korraldanud A. Niitof, E. Lipand, A. Redlich j. t.

Rivilaulu võistlus korraldati Tallinna Garnisoni väeosade vahel. Esinemiste üldtase oli võrdlemisi häa. Rööpselt tuleks aga asuda ka sellekohase repertuaari hankimisele võistluste kaudu, et saada sisult ja ulatusest sobivat materjali.

Ed. Visnapuu.

Tartu

Kevadpoolsest Tartu muusikaelust tuleb eriti alla kriipsutada France Ellegaard'i kontserti. Ellegaard kuulub nende väheste interpretide hulka, kes kogu oma oskuse rakendavad kunstilise sisu leidmisele ja selle üleandmisele. Sellise suure ja vabalt voolava tehnikaga, nagu seda omab Ellegaard, oleks kerge efektitseda, kuid juhitud peenemaitselisest instinktist ja suurest intelligentist kontsertant kogu ulatusliku kava tõi kuuldavale tuseda musikaalsuse ja haarava seemise pinevusega, ent sedagi sobiva mõõdukuse piires. Ellegaardi juures pole midagi kunstiliku, tehtud. Huvitav on kontsertandi eriline pehmus, otse paitav õrnus tehnikas, mis isegi jõulises fortes säilib, jäädes kõikjal kandvalt kõlavaks. Publikut oli rohkesti, kellega kontsertant juba alul saavutas sooja kontakti.

Viiulikunstnikud Hubert ja Zelia Aumered andsid kontserdi „Vanemuises“ prof. A. Leмба klaverisaatel. Hubert Aumere juures seekord peab alla kriipsutama tehnika kujunemist kindlamaks, mis kohati

ilmnes otse virtuoosliku säravusega. Ka toon on muutunud mehisemaks ja üldine ettekanne temperamentsemaks. Kontserdi põhipalana ettekantud Čaikovski kontserdis H. Aumere kohati andis väga ilusaid ja nauditavaid momente. Terviklikkuse seisukohalt poleks suurem süvenemine olnud paha. Huvipakkuv ja üllatuslik oli Zelia Aumere esinemine, kellega Tartu muusikapublik vist esmakordselt tutvus. Noor kunstnik omab õige vaheldusrikast ja hoogsat temperamenti ja ka hääd tehnikat. Viimane on küll veel kujunemisel, kuid üldine paindumus ja eriline pehmus toonis, mis oma värvi ei kaota isegi tehniliselt rasketel kohtadel, lubab oletada, et Zelia Aumerest kujuneb meile esmajärguline viuldaja. Mõlemad noored kunstnikud said arvuka publiku elavate kiiduavalduste osaliseks.

Palmipuude pühal andis kontserdi ülikooli kirikus Tallinna Eesti ja Vene õigeusu kirikute ühendatud koor, solistide L. Kopli-Wiegand't'i, E. Turgani ja E. Võrgu kaastegevusel. Iseenesest on ilus mõte koostada parematest lauljatest kvaliteetne koor, kuid sageli põrgatakse seejuures kokku asjaoludega, mis mõjuvad negatiivselt. Koori koostamisele on üheks olulisemaks nõudeks tämbrite ühtlus ja rühmade tasakaal. Kahjuks kõneall olev koor ei oma ühte ega teist. Kava oli koostatud maitsekalt ning selle läbiviimisel koorijuht M. Suursõõt ilmutas hääd stiilitunnet slaavi kirikumusika omapära esiletõstmisel.

Vanemuise Muusika Osakonna segakoor korraldas 16. apr. oma järjekordse kontserdi. Koorijuht R. Ritsing näib tegevat tõsist tööd, mille tulemusena võis veenduda võrdlemisi viimistletud ja intonatsioonipuhatas ettekandes. Kava oli koostatud eranditult eesti heliloomingust, mille läbiviimine üldjoontes jättis pisut veniva ja puise mulje. Solistina esines edukalt tenor R. Jõks, L. Milki klaverisaatel. Publikut oli vähe.

Kevadpühade laupäeval esines Maarja kirikus iseseisva oreliohtuga orelkunstnik O. Blaubrück, kes kogu hästi koostatud kava esitas viimistletult ja värvirikkalt. Blaubrück pääle hästikujundatud tehnika omab hääd maitset registreerimisel, mida ka kõnesoleva kontserdi puhul peab mainima.

Budapesti ooperilauljanna Irene Zoltan andis Vanemuises iseseisva kontserdi ning esines külalisena ooperis „Madame Butterfly“ nimiosas. Lauljanna omab jõulise ja kõlalt kandva häälematerjali, mis end tänuvalt laseb kasutada keskmises registris, kuna kõrgemad noodid, eriti forte kohtadel omavad vähem rahuldava tämbri. Muusikalise külje edasiandmine tundus sobivamana ooperis, kuna kontsertettekandes kohati liigselt püüti efektitseda. Osavõtt oli nii kontserdist kui ka ooperist tagasihoidlik.

29. apr. korraldas Tartu Draamateatri Selts oma ruumes kammermuusika-õhtu, kus tegelastena esinesid pianistid Leonid Milk, Vilhelm Tilting ja cellist Benno Goldmann. Solistina astus üles sopraan Greta Milk-Barrot.

Milk ja Tilting on juba pikemat aega töötanud kahe klaveri koosmängu alal ja nende esinemised on alati huvi pakkunud rütmilise täpsuse ning läbimõeldud ettekande suhtes. Seekord esitati Brahms'i „Variatsioonid“ Haydn'i teemale, Schumann'i „Andante ja variatsioonid“ ning Chopin'i „Rondo“. Kogu ettekanne esitati häa maitse ja kunstilise küpsusega. Mõlemad pianistid omavad hästi arendatud tehnikat, mis võimaldab eskujulikkude koosmängu säilitada ka tehniliselt rasketel kohtadel. B. Goldmann ja L. Milk töid kuuldavale Grieg'i sonaadil op. 36. Noor cellist Goldmann omab põhiiseloolelt väga sümpaatse tooni, arenenud muusikaalsuse ja ka tehnika. Toon kohati kipub liiga intensiivseks muutuma, kuid see peaks olema kergesti kõrvaldatav. Häa kuulmine ja temperamentne ettekanne võimaldavad tema ettekannet kuulata rahuldustundega. Solist Greta Milk-Barrot esitas maitsekalt valitud kava (Brahms, Grieg, R. Strauss j.t.) häa muusikalise tõlgitsusega, kuigi lauljanna hääleline külg kahjuks ei suuda kunstilise küljega sammu pidada.

7. mail esines Tartu Naislaulu Seltsi naiskoor „Vanemuises“. Seekordne kontsert valmistas väikese pettumuse. Sama koori eelmistel kontsertidel võis veenduda järjekindlalt edusammes nii koori tehnilises küljes kui ka häälekultuurilisel alal. Seekord puudus vajaline tasakaal ja kokkukulavus üksikute häälerühmade vahel. Ka tehniline väljatootus jättis vähem soodsa mulje. Enam kui teised koorid, naiskoor nõuab hästi valitud materjali. Jatkub ühest ainsast ebasobivast häälest, et rikkuda kogu koori kõlapuhtust. Parema mulje jätsid G. Ernesaksa kompositsioonilt õnnestunud laulud. Ernesaks tunneb naiskoori omapära ning tema laulud on säetud väga tänuhulka ja kõlarikkalt ning lasevad end kergesti rakendada. Koorijuht J. Tamverk oma tööd tunneb, mille tulemusena kohati koor andis rütmiliselt väljatootatud kooslaulu, vaja oleks vaid enam süvenemist kõlalise külje viimistlemisel. Tõlgitsusel peaks enam

eluõigust andma terviklikkuse esiletoomisele. Solistina Karl Viitol esitas L. Milkiga klaveril A. Kapi, Merikanto, Wolfi ja Čaikovski laule.

Ed. Oja.

Viljandi

Ristineljapäeval, 6. mail korraldas kohalik poeglaste gümnaasium oma traditsioonilise kevadkontserdi. Esinesid kooli meeskoor, sümfooniaorkester ja solistid. Kontserdi ettevalmistus ja läbiviimine seisib muusikaõpetaja Joosep Saare kätes. Meeskoor esitas hoogsalt kuus laulu, milledest pooled korralti. Soolonumbriteks esitati tenoripala ja ettekandeid trompetil ning viiulil. Sümfooniaorkester esitas kolm pala. Poisid olid innuga asja juures ja näitasid endid tublide orkestrantidena. Kontserdi lõpunumbriks kooli meeskoor laulis sümfooniaorkestri saatel „Sõdurite koori“ Gounod' „Faustist“. Noored poisid esitasid selle pala suure vaimustusega ja teenisid rohket kiitust.

Kuna kooli koor ja orkester koosseisult alafasa muutub, raskendab see tunduvalt töötamise tingimusi, kuid ülalmainitud kool on oma kontsertidega alati teeninud Viljandi muusikahuviliste täit rahulolu, samuti ka tänavusel kevadkontserdil.

8. mail toimus „Koidu“ seltsimajas uuenatud ruumide avamise puhul pidulik kontsert „Koidu“ segakoorilt ja sümfooniaorkestrilt solistide kaastegevusel.

Segakoor A. Punga juhatusel esitas viis a cappella laulu, sümfooniaorkestrilt kuulsime kolm pala. Solistideks olid sopran A. Toi-Puskar, mezzosopran E. Lillak ja bariton J. Kumari, kes kõik esinesid häade tulemustega ja teenisid kuulajailt rohket tunnustust.

Lõpuosas esitati sümfooniaorkestri saatel H. Mere „Kalurite laul“ ning A. Lätte kantaat „Rändaja ja tähed“. Soleerisid eelmainitud solistid.

Kogu kontserdi kava viidi läbi hooga ja küllaltki viimistletult.

„Koidu“ saal on muudetud meeldivaks kontsertruumiks; saali akustika on tunduvalt paranenud. Häa kontsertsaal tagab kindlasti tõusu „Koidu“ seltsi muusikalises tegevuses, kuid ühtlasi on nüüd Viljandis ka võrastel korralik kontsertsaal kasutada.

P. V.

„Sisendage oma lapsele kunstimaitset; sellega teie ei tee temast muidugi mitte kunstnikku, teete aga sõbra kõigile kõhlatele püüdlustele, mis õilistavad vaimu. Teie laps ei õpi üksnes valmistama joonistusi või

mängima viise, ta harjub vaatlema joonistust ja muusikat osana sellest intellekti haridusest, mis avaldub niihästi kõneviisis kui ka kogu kehalises sarmis.“

(Laurentie.)

Müit rahvalaulust

Olgu kohe alul tähendatud, et meie ei usu rahvaluulesse ega rahvakunsti kui niisugustesse, mida peetakse rahva anonüümseks ning kollektiivseks loominguks, — küll aga tunnustame individuaalset loomingu, mis võib saada rahvaomaseks ja ühtlasi muutuda anonüümseks.

Agas, kas tohibki kõnelda rahva kunstist vastandina mingisugusele aristokraatsele kunstile ja mille poolest — kui on lubatud küsida — erineb üks teisest? Rahvakunst, ütles Jenroy (oma raamatus lüüriilise luule tekkimisest Prantsusmaal), on kunst, mis loodud „mitte rahva poolt, vaid rahvale.“ Giosuè Carducci on arvamisel, et see on kunst, „mis liigub ideede ja tunnete riigis, mis on tuletatud või sisendatud maa loodusest ja reaalelast.“ Benedetto Croce, lõpuks, kes oma äsjaes raamatus on küsimuse selgitavalt valgustanud, tähendab, et erinevus peitub vaid „toonis“ („nel tono“). Rahvakunst olevat vaid lihtsate tunnete väljendus lihtsais vormeis. Ehk kui tahame seda eriti muusika-alale kohaldada, peame ütleva et sõna „rahva-“ vastab teatavale, tantsurütmidele seltsivale, stroofilisele lihtsusele, milline esineb vastandina aristokraatse muusika rütmide ja stroofide rikkusele ja keerulisusele. Põhiline ja oluline erinevus peitub täielikult selles.

Võib ütelda, et Läänemail oli esimeseks rahva- (ehk rahvaomase) muusika ja luule loojaks Püha Ambroosius. V sajandil tema tõi liturgiasse, milles valitseval kohal seisab kunstipärase (oratoorilise) kõneviisi rütm, lihtsad stroofid trohheilises värsimõõdus, seks et kaasa tõmmata rahvast täitma usundlikke talitusi. Psalmoodiale, mida kooris sooritavad kutselised lauljad, säetakse niiviisi vastu hümnoodia, mis ette kantakse kõigi usklikke osavõttel. Tollekordne vahetegemine jäigi püsima alati-seks. Ja liturgilises laulupraktikas järgnesid ambroosiuuse hümnoodiale „proosad“ ja „sekventsiaid“, mis kannavad sama rütmilise lihtsuse joont. Tüüpilise näite selle laululiigi erinevusest psalmoodiast leiame Tomaso da Celano (surr. 1255. a.) „Dies irae“ (sekventsial), mis on loodud surnutemessi ürgliturgilise „Libera“ (preesterkoori vastuslaul) meloodiaelementest.

Erinevus aristokraatsete ja rahvapäraste vormide vahel esines ka edaspidi, polüfoonia-ajajärgul. XVI sajandi madrigaali ja moteti vastandina esinevad „lauda“ või „villanel“, missugused ei ole rahva loodud, nagu sageli on korrutatud, vaid on rahvapäraseks muutunud laulutüübid. Vahetegemine jatkus ka XVII sajandi muusikas, milles vastandina polüfooniale rajatud

madrigaalile esineb stroofikujuline ariett. Kuid tegemist on alati üksikute tundeväljendustega (mis sageli kannavad isegi peenutsevaid iseloomujooni), ka siis, kui autori nime ei teata, — mitte aga rahvaloominguga anonüümse ja kollektiivse mõtete.

Kui juba tahetakse arvestada anonüümse ja kollektiivse elemente, tuleks pigemini kõnelda maa-alalisest (regionaalsest) kunstist, ja vastavalt — luule alal — murdealalisest (dialektaalsest) kunstist: sest eri maa-ala üksi võib oma ühtlase geoloogilise struktuuriga eriloomulisematele kunstiavaldusilegi vajutada ühtekuuluvuse ja pidevuse pitseri. Ei ole siiski tarvis, et sel puhul individuaalsed jooned täiesti puuduksid. Gavino Gabriel, oma ülihuvitavas raamatus „Canti di Sardegna“, jutustab Gallura lüürikuist, kirjaoskamatuist luuletajaist, aga rahvalaulikuist („aedi“) sõna antiikses tähenduses, kes tolle maakonna traditsiooniliste laulutüüpide („modi“) najal loovad laule („canzoni“), mille autorite nimed pea ununevad. Ent, enamgi arenenud keskuses, Napolis, on leidnud aset sama nähtus. Paljud laulud, mida on peetud rahva (s. o. anonüümsest või kollektiivsest) looduiks — nende hulgas maailmakuulus, Bellini' t meenutav „Fenesta ca lucive“ — on teatavasti Guglielmo Cottrau'lt, Naapoli elama asunud prantslaselt, kes 1825—1835. andis välja naapoli laulude kogu. Ei või tunduda ime-likuna, et muulane on saanud sellega hakkama, sest võõras võib vähest paremini kui pärismaalane tabada antud maakoha eetose ehk olulise iseloomujoone. Ei ole üsna tähtsuseta seik, et teisi naapoli laule on pärit Pergoles'ilt, Mercadante'lt, Paisiello'lt, Donizetti'lt — autoreilt, kellest ükski pole olnud naapollane... Salvatore Di Giacomo, Ferdinando Russo, Libero Bovio (kaasaegsed rahvalikkude itaalia laulukeste loojad, n.-n. Piedigrotta-liikumise edendajad) ja kõik need muusikud, kes oma värsse ise riietanud nootidesse, on rahvalaulikud, kes ei erine greeka „aedi“dest“ ega neist laulikuist, kes veel Sardegnas säilunud. Kui poleks trükkikunsti, nende laulud muutuksid palju rutemini anonüümseks ja võib-olla mõnekümne aasta pärast esineksid puhta rahvaloominguna. Agas tõik, et rahvapärandite autorite nimed pääst edasi antakse ning et neid sageli enam ei tuntagi juba vaid paari aasta möödumisel pärast teose ilmutumist, seletab küllaldaselt seda, millele oleme vihjand selle artikli alul: rahvalaalu müüdi tekkimist...

S. A. Luciani

(Milaano ajakirjast „Musica d'Oggi“)

Meeskooride nurk

Viljandi meeskoor suvepuhkusel.

Viljandi Helikunsti Seltsi meeskoor on jäänud suvepuhkusele ning jätkab oma tegevust 20. augustil. Tegevuskavast välja jäänud kirikukontsert toimub sügisel. Pääle selle katvab meeskoor sügisel esineda ka väljaspool oma kodulinna mõnedes suuremates maakeskustes.

„Krizkovsky“ meeskoor käis Tallinnas.

„Krizkovsky“ meeskoor saabus Tallinna 25. mail õhtuse rongiga. Jaamas oli laulumehi vastu võtmas Tallinna Meestelaulu Seltsi meeskoor. Pärast lühikest vastastikust tervitamist mindi ühise rongkäiguna läbi linna ühiskorterisse YMCA turistidekodusse. Õhtul oli eine Postiteenijate suvekodus Pirital, mille korraldas Tallinna Postiteenijate Laulukoor.

26. mail oli hommikueine Tšehhoslovakkia saatkonnas, kell 11,15 vastuvõtt linnapääl poolt Raekoja ja kell 12 — vastuvõtt hra Riigivanema poolt Kadrioru lossis. Hra Riigivanema auks laulsid külalised paar laulu ja andsid edasi väärtusliku, Tšehhoslovakkias kaasa toodud, kristallvaasi, millele hra Riigivanem vastas süttitava kõnega. Kell 13 oli külalistele korraldatud Linnavalitsuse poolt lunch Pirital Rannasalongis. Õhtul kell 20 oli kontsert „Estonia“ kont-

sertsaalis, milline läks suure bravuuriga ning kuulamas oli saalitäis rahvast. Pärast esimese osa lõppu tervitasid laulumehi ja annetasid tunnustuseks loorberipärgi ning lilli J. Reintalu TMS-i poolt, „Revaler Liedertafeli“ esindaja, M. Braun Tallinna Naislaulu Seltsi poolt ja M. Ruubel Postiteenijate Laulukoori poolt.

Pärast kontserti oli bankett „Estonia“ valges saalis, korraldatud TMS-i poolt, kus lauluvennalik koosviibimine kujunes kõigiti südamlikuks. TMS-i koor esines koosviibimisel mõne lauluga, mida külalised võisid vastu suure vaimustusega. Erilise menu osaliseks sai ettekantud tšehhi laul „Klaasike“.

Peeti vastastikku süütavaid kõnesid, miljedes märgiti kahe rahva suurt sõprust. Tšehhoslovakkia koorijuht prof. O. Hilmera kriipsutas alla oma kõnes eesti muusika suurt väärtust ning ütles, et on selleks juba teinud ja tahab ka tulevikus teha, et eesti muusika leviks ka Tšehhoslovakkias. Oma kõne lõpus annetas ta TMS-i esimehele J. Reintalule ja koorijuhile G. Ernesaksale oma koori kuldmärgi, mida palus vastu võtta suurima lugupidamise tunnustusena.

Hommikul lahkusid külalised Tallinnast Narva, kus nad esinesid kontserdiga. Jaamas oli neid saatmas üks osa TMS-i liikmeid ning esimees J. Reintalu saatis külalisi kuni Rakvereni.

Kutsemuusikute elu

Mõtteid ajaviitemuusika korraldamisest

Ajaviitemuusika — see termin vajab pisut selgitamist. Meie kõneleme sümfoonilisest muusikast, vokaalsest muusikast, instrumentaalsest muusikast, vokaal-instrumentaalsest, ilmalikust ja vaimulikust, kergeisulisest ja surmtõsisest, ooperi ja opereti ning veel muudestki muusikatest. Kuhu rubriiki paigutada siis ajaviitemuusika ja mida õieti tähendab see imelik mõiste?

Ilma et küsimuse juures palju aega viita, märgime kohe, et ajaviitemuusika mõiste defineeringut ei tule otsida muusikaliste eriliigitamiste ja erikujude valdkonnast, vaid rakenduslikust põhimõttest. See on — iga muusika, olgu ta siis instrumentaalne, vokaalne või mõni muu, muutub ajaviitemuusikaks siis, kui muusikat ei tulda kuulama ega ilmuta tema pärast, vaid sallitakse teda nii muu hulgas, teiste lõbususte ja mugavuste seas. Kohvikus maits-

takse aromaatilist kohvi, vesteldakse, sädelatakse pilkudega, võttes selle juures veel „helivanni“. Samuti kõrtsis mõnigi mees, kui ta vajalise kraadini ammutanud „inspi-ratsiooni“, muutub väga hingeliseks tänu mingile minoorsele romansile.

Saksa üks muusikateadlasi väidab: olgu-gi, et lokaalis muusikat ei kuulata, teda kuulatakse ometi. Kuigi temale ei kingita otsekohest tähelepanu, kaudselt vajatakse teda siiski. Jäetagu lokaalidest muusika ära — otsekohe muutub õhkkond kõledaks, proosaliseks. Nii et: ajaviitemuusika olemasolu ei märgata, märgatakse aga tema puudumist.

Hoolimata niisugusest ebakadestavast asendist, ajaviitemuusika siiski mängib vägagi suurt osa laiemate hulkade muusikalise maitse väljakujundamisel. Kui lubada teatavat liialdamist ja paradoksaalsust, siis

kohviku- resp. kõrtsimuusika mängib muusikameele väljakujundamisel suuremat kasvatuslikku osa kui kool ja sääl saadud muusikaline bagaaž. Koolis käib kõik kindla kava järgi ja sundimise korras. Inimene aga juba oma loomult on niisugune, et ta ei taha kuulda hääd nõuannet ega viitsi vaeva näha. Lauluksam nagu nii pole kes-teab mis saatust määrav „Rubikon“, milleks siis võtta teda südamesse ja energiat kulutada sellele kõrvalainele.

Iseasi on kohvik või mõni muu lokaal. Siin pole mingit sundust, siin omandatakse tähelepanematult ja aktiviteeti avaldamata muusikalisi tõekspidamisi. Siin ammutabki seltskonna eliit vähemagi vaevata oma muusikalise mentaliteedi „lõpliku“ väljakujunemise. Tähelepanematult.

Kui jälgida lokaalide muusikaliste ettekannete iseloomu, siis näeme, et see 99-protsendiliselt rajaneb importkaubale. Kõik need šlaagerid, milledega eliit end alateadlikult kasvatab, on pärit kas Berliinist, Londonist või mõnest teisest suurest linnast. Järelikult meie ajaviitemuusika väga suure sihikindlusega võõrutab meid oma muusikast, juhhib meid võõraste maitsete harrastamisele. Need vähesed vihjed omakultuuri suunas, mida kunagi püüdis anda kooliaeg, muidugi hävinevad nüüd.

Kõigest sellest järeldub, et on küll viimane aeg ajaviitemuusika eestipärastamiseks. Kuidas seda aega teostada, on iseküsimus, sest siin pörkame kokku mõningate raskustega. Selleks, et viia omamuusikat lokaalidesse, tuleb paratamatult tegu teha sellelaadilise žaanri kirjastamise küsimusega. See aga on aineliselt enam kui kahtlane operatsioon, sest arvestades turu vähesust, ootab siin kirjastajat surmkindel puudujääk.

Kui asuda küsimuse juure, millisel kujul ja missugusele koossei-

sule kirjastada, siis võiks kõnesse tulla vaid kaks moodust: kas triole või salong-orkestrile. Trio jaoks kirjastamine ülepääsmatuid raskusi sünnitada ei tohiks, trüükulud ületavad — võrreldes näiteks koorilauludega — viimaste paljundamise kulusid vaid kabekordselt. Lugu pole seega eriti kohutav ja asjast peaks saadama üle. Päälegi triomuusika meil on võrdlemisi levineud, seda tarvitavad enamik kohvikuid ja väiksemaid lokaale. Lisaks sellele võib eeldada tarvitamist veel mitmesuguste asjaarmastuslike harrasturingide (koolid, muusikaseltsid jne.) poolt.

Kirjastada aga salongorkestrile, nagu teevad seda välismaa kirjastusärid, meie oludes muutub riskantseks. Trüükulud on siin juba tunduvalt suuremad ning levik... kas leidub meil kogu maa kohta isegi 20 ettevõtet, kus mängib salongorkester? — Väga küsitav.

Nii või teisiti, ühel või teisel viisil, aga ajaviitemuusika kirjastamine on hädavajaline. Vastasel korral võõrduksime üha enam ja enam omamuusikalistest mõjustustest, oma rahvaviisile rajatud meloodikast. See rahaline puudujääk aga, mis siit tekib, peaks end teisel kombel tagasi tasuma: iga oma kirjastusel ilmuv pala vähendab seda summat, mida igal aastal maksame välismaa kirjastajaile ning autoreile.

Riiklik rahaline toetus käesoleval juhul muidugi ei või tulla kõne alla, kuid ka udselt võiks riiklik võim siin üsna paljugi kaasa aidata. Meil on juba kauemat aega makev määrus, mis nõuab kabareedes, divertismendis ja muus säärases, teatavat protsenti eestikeelset eeskavas. Seda protsenti võime õigustatult nõuda ka ajaviitemuusika korraldajailt: olgu säälgi oma kindel sundnorm omamuusikat!

V. L.

Raadioteateid

Nagu kõigil kunsti aladel ja kultuuri levitavasis asutisuis suveks vaibub intensiivne töö — nii ka ringhäälingu alal. Suvel kaks kuni kolm kuud täidab ringhääling päämiselt ainult ajaviitelist ja informatsioonilist ülesannet. Kui muudel aladel tõsine töö täiesti seisab suvel, siis ringhääling selles suhtes pisut küll erineb, pakkudes vahetevahel ka suvel midagi tõsisemat ja väärtuslikumat. Heliplaatidel näiteks tahetakse ka suvel anda harva mõni sümfoonia- või instrumentaalkontsert, et vahelduseks ajaviitemuusikale võimaldada tõsise muusika sõpradele väikest naudingut. Juuni kuus

esineb ka ringhäälingu orkester veel mõne tõsisema kavaga. Juuli kuus on orkester suvepuhkusel — siis antakse üle muusikat kohvik „Corso'st“, kus sel puhul mängib suurendatud ansambel, mis möödunud suvel rahuldab kuulajaid täieliselt. Augustis esineb jälle ringhäälingu orkester ja septembris algupolele, mil valmib ka Türi uus saatejaam, läheb kava uuesti ulatuslikumaks ning võtab täie ja tõelise ilme talviseks hooajaks mitmete uute kavatsuste ja üritustega, millest aga lähemalt „Muusikalehe“ järgmises numbris — sügisel.

Nüüd veel väike ülevaade sellest, mida

suvel ringhäälingu kava muusikavallas võib leida huvitavamad. Kohe alguses võib ütelda, et käesoleva suve kava töötab kujuneda võrdlemisi tagasihoidlikumaks eelmiste aastate omast. Ei ole ette näha ka ühegi laulupäeva ülekannet väljastpoolt Tallinnat — esiteks seepärast, et suuremaid sellesarnaseid üldse ei korraldata sel suvel (tuleva-aastase üldlaulupeo tõttu) ja teiseks, et väiksemaid ringhääling nende väikese osatähtsuse tõttu üle ei kannata. Ainsateks suuremateks muusikalisteks üritusteks jäävad siis vaid heliplaatidelt levitamisele tulevad tõsisemad palad.

31. mail — 20.00 Verner Mühlen mängib uuel elektriorelil. 21.05 tenor Gyula v. Banskagy laulab ungari rahvalaule. 21.30 keelpillide muusikat, 22.15 ooperifantaasiaid ringhäälingu orkestrilt, juh. F. Nikolai.

1. juunil — 20.05 kuulsad tenorid laulavad ooperiaariaid (helipl.). 21.15 parafraase, 22.00 eesti helitöid ringhäälingu orkestrilt, juh. R. Kull: Aavik, „Õitse Eesti“; Tobias, süit „Kevadele“; Gregor Heuer, „Eksootiline fantaasia klaverile ja orkestrile“ (I korda). 22.30 „Vaimumaaailma lätteil“ — Joh. Kappel.

2. juunil — 19.00 solist sopran Mary Hannikainen (Helsingist). 19.40 Lalo, „Hispaania sümfoonia“ op. 21 (helipl.). — Yehudi Menuhin ja Pariisi sümfooniaorkester. 21.55 Tallinna Garnisoni puhkpilliorkestri kontsert.

3. juunil — 22.05 ringhäälingu orkestri kontsert. Juh. F. Nikolai (Čaikovski II sümfoonia).

4. juunil — 20.10 solist bariton Ed. Unt. 21.05 Beethoven'i klaverisonaat f-moll, op. 57 — mängib H. Saarne. 21.45 ringhäälingu orkestri kontsert, juh. R. Kull — kavas eesti, soome ja norra helitöid.

5. juunil — 18.30 idamaist muusikat — ringhäälingu orkester R. Kulli juhatusel.

6. juunil — 12.00 muusikat kahel klaveril — Rahmaninov'i fantaasia op. 5 ja Schmidt'i rapsodia; mängivad Tatjana Ja-

kobson ja Leida Kurko. 13.10 heliplaadikontsert „meri muusikas“. 17.15 õpime Vöidupühaks uusi isamaalisi laule, juh. F. Holm.

7. juunil — 18.00 rapsoodiaid (helipl.).

8. juunil — 20.05 kuulsad sopranid laulavad ooperiaariaid (helipl.).

9. juunil — 18.00 Haydn, sümfoonia D-duur („kellade sümf.“ — heliplaatidelt), mängib New-Yorgi filharmooniaorkester. Juh. A. Toscanini. 19.40 Čaikovski balletimuusikat „Pähklipureja“ ja „Luigejärvi“ (helipl.).

10. juunil — 21.20 solist sopran Marina Murakin.

11. juunil — 21.35 solist läti vahetuskunstnik.

13. juunil — solist — leedu vahetuskunstnik. 17.15 uute isamaaliste laulude õppimine, juh. F. Holm.

14. juunil — 20.30 eesti klaverimuusikat, esitab M. Mägi. 21.35 W. A. Mozart'i flöödikontsert, esitab A. Sepp.

15. juunil — 20.30 meeleolulaulu, esitab sopran P. Virgas.

16. juunil — 19.30 tenor F. Juhandi esitab Massenét' soololaule.

17. juunil — 19.30 duette; esitavad sopran Anita Randel ja mezzosopran M. Koljo.

18. juunil — 21.50 ringhäälingu orkestri kontsert, juhatab külalisena V. Jakobson.

20. juunil — 17.15 uute isamaaliste laulude õppetund, juh. F. Holm.

23. juunil — eesti helitöid — ringhäälingu ork. kontsert, juh. F. Nikolai.

29. juunil — ringhäälingu orkestri kontsert, juh. külalisena Ullmann; kavas on Beethoven'i II sümfoonia; Ullmann, andante e-moll sümfoonia; Wagner'i avamängud ooperi „Meisterlauljad“ I ja III vaatusele.

4. juulil — solist, kuulus ungari bariton Bela Csoka.

Juuli esimestel päevadel külastab Eestit Debrecsini sümfooniaorkester, andes kontserdi „Estonia“ kontsertsaalis. See kontsert tuleb ka ringhäälingus ülekandele.

„Mis minusse kui kunstnikku puutub, siis ei ole kunagi kuulda olnud, et oleksin vähimatki tähelepanu pöörnud kõigele sellele, mida minu kohta vahest on kirjutatud.“

(Beethoven.)

*

„Kui arvustus on õiglane ja häatahtlik, võlgnete talle tänumeelt ja aupaklikku nõustumist; on ta aga õiglase ilma häatahtlikkuseta — nõustumist ilma tänuta; on ta liialdav ning ebaõiglane — vaikumist ja unustust.“

(d'Alembert.)

„Hää kutsehariduse ehituse lõpukiviks on see, et ta õpilase ergutab ja võimeliseks teeb end iseseisvalt edasi harima. Edasiharidus on ka kunstnikule tingimata tarvilik, kaasaegsele modernile muusikule aga kahekordselt, kuna meie aja helikunst on elavalt arenemas. Muusikakutse tegelaskonnal peavad järelikult küllaldaselt ja käepärast kasutada olema selle edasihariduse abinõud: organiseeritud läbikäimine ametivendadega, raamatukogud, eriajakirjandus ja reisid.“

(Prof. H. Kretzschmar.)

Eesti Lauljate Liidu volikogu koosolek

Eesti Lauljate Liidu volikogu koosolek peeti pühapäeval, 23. mail s. a. Tallinnas Gustav-Adolfi gümnaasiumi aulas. Koosolekule oli kogunenud erakordselt rohkesti esindajaid, üle saja, nii et aula võrdlemisi avar ruum kippus kitsaks jääma.

Koosolekut juhatas abiesimees K. Jürgenson. Tema ettepanekul mälestati leinaseisakuga möödunud aastal lahkunud lauluvendi ja -õdesid, kelledel hulgas oli ka Lauljate Liidu asutajaliige luuletaja P. Grünfeldt, samuti mälestati L. Liidu asutaja ja esimese esimehe K. Türrpu 10-aastast surmapäeva.

Ilma pikemate vaielusteta võeti vastu 1936. a. aruanne, mille järgi kulused oli Kr. 18.494.70 ja tulused Kr. 18.695.87. Samuti võeti vastu 1936. a. jooksul tehtud XI üldlaulupeo kulude-tulude aruanne, mille järgi kulused oli Kr. 4.826.90 ja tulused Kr. 1.495.45. Samuti võeti vastu osakondade aruanded.

1937. a. liikmemaks määrati endiselt 15 senti igalt tegelaselt aastas ja tasumise tähtajaks 1. juuni 1937. a.

Liidu 1937. a. eelarve, mis on tasakaalus Kr. 17.600.— ja XI üldlaulupeo eelarve tasakaalus Kr. 9.095.45, võeti vastu. Samuti võeti vastu osakondade eelarved. Osakondadest korraldavad Järvamaa ja Saaremaa eeloleval suvel laulupeod. Tartumaa osakonna eelarve, mis esitati hilja, võeti teadmiseks.

Mõtteavaldusi kutsus esile „Muusikalehe“ küsimus, — alatine arutusaine volikogus! Leiti, et üldiselt „Muusikaleht“ on muutunud sisuliselt kui ka välisuselt paremaks, samuti on tellijate arv tõusnud. Siiski aga peeti vajaliseks anda nõukogule kaalumiseks, kuidas ajakirja välja anda veelgi paremini. Võeti vastu otsus, et alates 1938. a. iga organisatsioon, kes on Lauljate Liidu liige, peab tellima „Muusikalehte“ ning esimene number tuleb välja saata lunateel, kusjuures lehe kättesaamisel tasutakse aastatellimise hind.

See reform on olnud L. Liidu organites mitmel puhul kaalumisel ning on peetud vajaliseks, kuna on väga tähtis, et iga organisatsioon oleks teadlik L. Liidu tegevusest ja üldisest muusikaalu arengust. Kuid L. Liidu juhatus ja nõukogu ei ole sõandanud selle ettepanekuga varem välja tulla, kartes, et lauljaskonnale selline ettepanek ei ole vastuvõetav ainelise kulu tõttu. Nüüd tuli aga ettepanek lauljaskonna enda poolt ning võeti vastu peagu ühel häälel.

Järgmise päevakorra punktina arutati

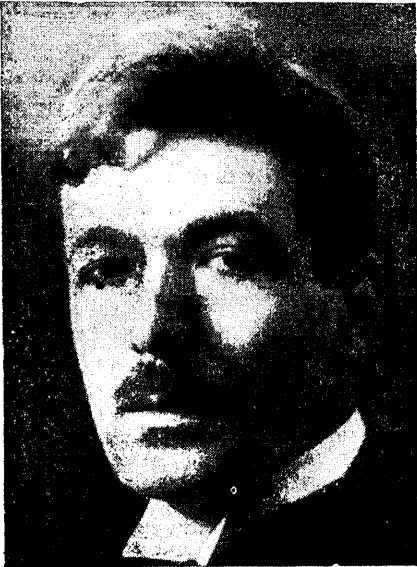
1938. a. liikmemaksu küsimust. Ühest küljest põhjustas seda asjaolu, et tavaliselt aasta liikmemaksu küsimus otsustatakse tagant järele siis, kui liikmemaksu tähtaeg on juba ligidalt, ning enamusel kooridel maks on juba tasutud. Teiseks, paari osakonna poolt tõsteti üles küsimus, kas ei võidaks liikmemaksu suurendada 5 senti võrra igalt tegelaselt ja see rohkemlaekunud summa anda vastavatele osakondadele, et osakonnad saaksid katta oma asjaajamiskulusid. Volikogu aga leidis, et sellise maksu määramine ei ole soovitatav. Mõnedes maakondades puuduvad üldse osakonnad, teiste maakondade osakonnad on töötanud võrdlemisi edukalt ning praegusel hetkel ei tunne vajadust lisatulude järele. Liitati võimaldab L. Liidu põhikiri igal osakonnal sisse säada oma maakonnas erimaksu. Nõnda otsustati 1938. a. liikmemaks jätta endiselt 15 senti ja tasumise tähtajaks 1. juuni 1938. a.

Järgnevalt asuti uute nõukogu liikmete valimisele. Vanuse tõttu langesid välja: P. Presnikov, H. Malm, A. Karindi ja A. Tamm, liisu läbi 1935. a. valitud liikmete hulgast G. Ernesaks ja T. Vettiik. Tagasi valiti G. Ernesaks, T. Vettiik, A. Karindi ja A. Tamm, kuna uutena valiti A. Kasemets ja J. Martin. Nõukogu kandidaatideks jäid: R. Salmägi, P. Presnikov ja N. Goldschmidt. Revisjonikomisjon valiti terves koosseisus tagasi, sinna kuuluvad: T. Teder, E. Kokker ja A. Blaubrik.

Läbirääkimiste all puudutati mitmeid L. Liidu elus päevakorral olevaid küsimusi. Nii kõneldi taas lauluväljast ja selle kasutamist ning akustikast. Peeti soovitavaks, et rajataks üldine peoväljak, mis oleks sobiv kasutamiseks kõigiks vabaõhu pidustuks ning mida peaksid ülal ka teised asutised, mitte aga ükski Lauljate Liit. Puudutati veel erisektsioonide loomise küsimust, nii: segakooride, koorijuhtide, filharmoonia, kirikukooride jne. Tunnustati sektsioonide senine tegevus viljakaks ning avaldati lootust, et ka uued sektsioonid suudavad edukalt tegutseda. Veel puudutati rahvariiete küsimust ja soovitati pöörduda Eesti Rahva Muuseumi poole, et sääl teoksil olev raamat rahvariiete üle ilmuks õige peatselt. Ka tõsteti taas üles lauljate sõiduküsimus laulupeole, ning sooviti, et lauljad pääseksid laulupeole vähemalt samase soodustusega sõiduhinnas, kui publik huvirongidega. Koosoleku lõpul otsustati saata härra Riigivanemale tervitustelegramm ning koosolek lõpetati hünni laulmisega.

Harald Laksberg 50-aastane

6. mail s. a. pühitses oma 50-dat sünnipäeva Tartu Kõrgema Muusikakooli direktor Harald Laksberg.

H. Laksberg sündis Tiiki mõisarentniku pojana Tartumaal 6. mail 1887. a. Pääle gümnaasiumi lõpetamist Tartus astus ta Tartu ülikooli loodusteaduskonda, mille lõpetas 1910. aastal ning hiljem võttis osa keskkooliõpetajate ettevalmistamise kursustest, millised korraldati Tartu ülikooli juures. Paralleelselt oma õpingutega õppis ta klaverimängu Tartus H. Tolpffer'i, N. Jakobson'i ja pr. A. Brosse juures. Hiljem täiendas oma teadmisi ja oskusi Berliini koolimuusika akadeemias.

1911—1915. a. oli A. Laksberg loodusloõpetajaks Tartu ENKS tütarlaste gümnaasiumis, Tartu Realgümnaasiumis ja Tartu kommerskoolis, kus ta oli ühtlasi ka direktoriks.

1927. a. alates on ta olnud Tartu Kõrgema Muusikakooli direktoriks ning muusikaajaloo, akustika ja esteetika õpetajaks, milline asjaolu teeb käesoleva juubeli kahekordseks, kuna juubilar on olnud muusikakooli direktor 10 aastat.

H. Laksberg on olnud tegev Vabariigi ajutises valitsuses haridusministrina. Pääle selle on ta võtnud osa Muusikalise Hariduse ja Kultuuri Edendamise Seltsi asutamisest, oli Eesti Muusika Kuukirja toimetusliige, on esinenud referaatidega õpetajate kongressidel ja kirjutanud „Muusikalehes“.

Mitmesugust

L. Liidu nõukogu koosolek

peeti kohe päale volikogu koosolekut. Nõukogust ametivanuse tõttu välja langenud härra A. Oinas koopeeriti tagasi. Juhatus otsustati valida terves koosseisus tagasi. Nõnda kuuluvad juhatusse: prof. J. Aavik, A. Oinas, J. Jürgenson, N. Metslov, G. Ernesaks, M. Ruubel, E. Ruber, V. Nerep, E. Aav ja A. Karindi. Juhatus kandidaatideks valiti T. Vettik, J. Martin ja K. Leinus.

L. Liidu Naiskooride Sektsioon

pidas oma esinduskogu koosolekut püüpäeval, 23. mail s. a. enne volikogu koosolekut. Osa võttis 15 esindajat. Nagu aruandest selgus, on kahe aasta jooksul suurenunud liikmete-naiskooride arv 30 võrra ning praegu kuulub sektsiooni 37 koori 1054 lauljaga. Tegevuskavas on ette nähtud Tallinna naiskooride kontsert eeloleval

sügisel ning uute naiskoori helitööde kirjastamine. Valiti 10-liikmeline juhatus, neist 5 väljastpoolt ja 5 Tallinnast, kusjuures viimased jäaksid tegeliku töö korraldajaks ning laiem juhatus kutsutaks kokku tähtsamate põhimõteteliste küsimuste arutamiseks.

Juhatusse valiti: Tallinnast — proud M. Braun, H. Tõnisson, O. Mikk-Krull, H. Andevei ja I. Kahu, väljastpoolt L. Jõemets, H. Rajamaa, Kuuskmaa, S. Kann ja M. Määrts.

Uus juhatus jaotas omavahel ametid järgmiselt: esinaine — M. Braun, abiesinained — H. Tõnissoo ja I. Kahu, sekretärid — H. Andevei ja O. Mikk-Krull.

E. L. L. Viljandimaa osak. esinduskogu koosolek.

23. mail pidas E. L. L. Viljandimaa osakonna esinduskogu oma korralist aasta-

pääkoosolekut. Juhatas esimees M. Varrik, protokollis sekretär A. Järv.

Päevakorras Sakalamaa 7. laulupeo aruande kinnitamine, käesoleva aasta eelarve ja tegevuskava, ning uue juhatuse moodustamine.

Sakalamaal möödunud suvel peetud laulupeo üldkorraldaja, toimetaja H. Land andis ülevalte laulupeo korraldustöödest. Ta mainis, et Sakalamaa laulupidu on olnud viimastel aastatel ainuke maakondlik laulupidu, mis on lõppenud ülejäägiga. 4205,77 kr. tulude ja 3509,53 kr. kulude juures andis laulupidu ligemalt 700 kr. ülejääki. Ka sisuliselt õnnestus laulupidu hästi.

Tulevikus kavatsetakse maakondliku laulupeo korraldamisel osa ülejäägist jagada oma maakonna laulukooride vahel, mille vastutasuks koorid teostavad kohapääl pääsmete eelmüüki. See moodus kindlustaks laulupeo ka ebasoodsa ilmastiku vastu, kuna eelmüügist saadud tulu igal juhul laekub.

Osakonna eelarve võeti vastu tasakaalus 414,81 kroonil. Osakond aitab kaasa üldlaulupeo eeltöödele ja korraldab sügisel Viljandis muusika propagandapäevad.

Osakonna juhatusse valiti esimeheks dir. M. Varrik, abideks A. Kivirähk, H. Land, sekretäriks A. Järv, laekuriks J. Riisen, ametita liikmeteks E. Lillak ja H. Land, revisjonikomisjoni K. Park, A. Aspre ja P. Valgemäe.

K. Tüرنpu auhind 1936. a. anti A. Karindile.

K. Tüرنpu nim. koorilaulu auhinna žürii on otsustanud anda 1936. a. toodangu auhinna heliloojale A. Karindile tema meeskoori laulu „Öölaul“ eest.

Üldse tuli auhindamisele 91 laulu, mis ilmunud 1936. a. ja varemini ei ole Tüرنpu nimelisest auhindamisest osa võtnud. Nende hulgast valis žürii välja pääle ülalmärgitud A. Karindi „Öölaulu“ veel järgmised 9 paremat: E. Aav — „Neiule“, C. Kreek — „Süda, mis sa muretsed“, E. Oja — „Kangakudumise laul“, M. Saar — „Laul kodumaale“, M. Saar — „Mardipeol“, E. Tubin — „Igatsus“, T. Vettik — „Krüsantheem“, T. Vettik — „Pää langenud sul käe naale“ ja E. Vörk „Siis“.

A. Karindi „Öölaul“ on ilmunud „Eesti Meeslaulu“ 21. andes. Žüriisse kuulusid: prof. A. Kapp, R. Päts, K. Leinus, E. Ruber.

Seni on K. Tüرنpu nimeline auhind antud järgmistele heliloojatele: 1931. a. — M. Saarele laulu „Võitluses“ eest, 1932. a. M. Saare „Manalaze laulu“ eest, 1933. a. R. Pätsile laulu „Pill ol' helle“ eest, 1934. a. T. Vettikule laulu „Su põhjamaa päikese kullast“ eest, 1935. a. E. Aavale laulu „Hommi“ eest, 1936. a. E. Karindile laulu „Öölaul“ eest.

Nagu sellest loetelust nähtub, on üks autor saanud auhinna vaid kahel korral, üld-

se aga on antud välja auhindu kuuel korral. Nii ei pea ka paika lugup. härra prof. A. Lemba ütlus „Muusikalehes“ nr. 4 — 1937. a. lehek. 95, nagu satuks K. Tüرنpu nimeline auhind mingisugustel kaalutlustel ikka ühele teatavale isikule. Ka tuleb mõnnda, et K. Tüرنpu nimelise auhinna žüriis alati on olnud asjatundjad, neist kutselised muusikud alati arviliselt ülekaalus.

A. Kasemetsa „Eesti muusika arenemisluhu“.

Hiljuti ilmus Lauljate Liidu kirjastusel A. Kasemetsa teos „Eesti muusika arenemisluhu“. Raamat sisaldab 440 lehekülge materjale, sellest 160 pilti ja 60 noodinäidet. Ulatuslik aine jaguneb käsituselt nelja ajajärku.

1. Rahvalaulu ja kirikukoraali ajastu: A. Rahvalaulu ajastu. B. Esimese kunstilaulu — ühehääle kirikukoraali ajastu. C. Esimene eestikeelne muusikaliteratuur.

2. Asjaarmastusliku koorilaulu ajastu: A. Koorilaulu tekkimine ja arenemine kirikuõpetajate ning köstrite algatusel. B. Pillimuusika ja esimesed pillikoorid. C. Koorilaulu arenemine J. V. Jannsen'i ja K. A. Hermann'i juhtimisel. Esimesed üldlaulupeod. Liedertafelliku laulu valitsemisaeg. Heliloojad asjaarmastajad. D. Esimesed elukutselised muusikamehed.

3. Iseseisva muusikakunsti tekkimine ja arenemine käesoleval sajandil enne Eesti omariiklust: A. Muusikaline tõus Tartus sajandi alul. B. Muusikaline tõus Tallinnas sajandi alul. C. Loovmuusika arenemine käesoleva sajandi alul. D. Reprodutseeriva muusikakunsti arenemine sajandi alul.

4. Muusika arenemine iseseisvas Eestis: A. Koorilaulu arenemine iseseisvusaastail. B. Sümfoonilise muusika arenemine iseseisvusaastail. C. Loovmuusika arenemine iseseisvusaastail. D. Muusikalise hariduse korraldamine iseseisvas Eestis. E. Iseseisvas Eestis võrsunud muusikamehed.

Kuna selleaineline suurteos ilmub meil esmakordselt, siis mõistetavalt esineb mõningaid lünki ja puudusi, milliseid tuleb edaspidi kõrvaldada täiendamiste ning parandamiste varal. Sellest on küllalt teadlik ka autor ise.

Raamatu hiljutise ilmumise tõttu pole veel leidunud võimalust materjalidega lähemaks tutvumiseks, et anda üksikasjalikumat hinnangut teose kohta. Ometi võib aga tunnustavalt rääkida sellest suurest tööst, mille autor aastate jooksul on teinud andmete kogumisega, süstematiseerimisega ja nende trükivalmis kujundamisega. Juba üksi materjalidki evivad väärtuse, mida hinnata ja mille vastu tunda rohkem huvi.

Teose sisu lähemalt käsitlev arvustus „Eesti muusika arenemisloo“ kohta ilmub järgmises „Muusikalehe“ numbris.

Ilmus uus vihk isamaalisi laule.

Lauljate Liidu kirjastusel ja Propaganda Talituse toetusel ilmus uus vihk isamaalisi laule nimega „Teine valik kodumaa laule“. Valik sisaldab: J. Aaviku „Püha, põline ja üllas“, M. Saare „Eestimaa“, M. Härma „Armastan sind, mu kodumaa“, J. Zeigeri „Langenute mälestuseks“, R. Pätsi „Kodumaa laul“, L. Tautsi „Me südamed su külge köidet“ ja V. Reiman'i „Oli väike talutuba“. Kogu on Lauljate Liidust saadaval ja maksab 25 senti.

Ühtlasi ilmus uues trükis ka esimene valmik kodumaa laule, mille hinnaks on 25 senti.

XI üldlaulupeo koorijuhtide instrueerimispäevad

peatakse 4., 5. ja 6. juunil s.a. Tallinnas linna 21. algkooli ruumides, Raua tän. Kursused algavad reedel, 4. juunil L. Liidu esimehe avamisega ja härra haridusministri tervitusega. Järgneb loeng E. Lutsult XI üldlaulupeo ettevalmistustööde üle. Edasi kõneleb A. Niitoff häälesäade küsimustest. Õhtul algusega kell 6 esineb üldjuht prof. J. Aavik tema poolt laulupeol juhatamisele tulevate laulude analüüsiga ning neid demonstreeritakse Estonia Muusika Osakonna segakoori poolt.

Laupäeval, 5. juunil algavad kursused kell 10 hommikul loenguga muusikateoreetiliste küsimuste käsitlemise üle laulukoorides L. Võrgu poolt. Teise loengu peab üldjuht T. Vettik repertuaari üle, ühtlasi lõpetades instrueerimispäevade loengute seeria. Päälelõunal kell 6 esineb üldjuht T. Vettik selgitustega tema poolt juhatamisele tulevate laulude üle ja demonstreerib neid laule Tallinna Rahvaülikooli Seltsi segakooriga.

Pühapäeval, 6. juunil algavad kursused kell 10 hommikul üldjuhtide selgitustega ja kooride demonstreerimisega ning kestavad kella kaheni.

Vabariigi Valitsuse lahel loal võimaldatakse koorijuhtidel sõit kursustele ja tagasi tasuta. Osavõtt kursustest kujuneb väga elavaks, kuna registreeritute arv tõuseb juba üle kolmesaja.

Eeltulevaid laulupäevi.

Alatskivi laulupäevaks on end registreerinud 21 koori üle 600 lauljaga. Laulupäeva juhatavad heliloojad A. Kiis ja R. Ritsing.

18. juulil s.a. korraldab Võru praostkond Rõuges vaimuliku laulupäeva. Seni on registreeritud 30 laulukoori 900 lauljaga.

Laulupäev peetakse Rõuge mõisa pargis. Kirikus on samal päeval kontsert Väike-

Maarja koorilt. Kuna on käimas läbirääkimine Eesti Kultuurifilmiga laulupäeva filmimise üle, siis on loota, et laulupäev filmitakse.

E. V. Tallinna Konservatooriumi lõpetasid:

Prof. A. Kapi kompositsiooniklass — G. Heuer, A. Uritamm.

Prof. A. Topman'i oreliklass — E. Aavekukk, J. Heinla, S. Kodanipork, O. Mälk, U. Topman.

Keskkooli laulu- ja muusikaõpetajate klass — H. Kurvits.

Prof. Th. Lemba klaveriklass — A. Jurich, B. Rahr, A. Velmet.

Prof. A. Lemba klaveriklass — A. Aulik, E. Frank, N. Kaplan, S. Poksa, K. Prii, E. Suni, L. Volmer.

Prof. S. Antropovi klaveriklass — L. Lesta, I. Millistver.

Van. õpet. H. Viitol-Mäevälja klaveriklass — E. Klement, A. Laurine.

Eksternina klaveriklassi lõpetas A. Mill. Van. õpet. L. Hellat-Lemba lauluklass — C. Maasik, A. Müür, T. Pajo, M. Pirker, L. Söödor.

Van. õpet. A. Arder'i lauluklass — H. Põllusaar.

Prof. J. Paulsen'i viiuliklass — V. Alumäe, E. Piir, L. Riiner; eriala lõpetanud Z. Aumere.

Van. õpet. A. Pappmehli viiuliklass — J. Jakobi.

Õpet. S. Tobias'e harfiklass — E. Uus-talu.

Van. õpet. B. Luku klarnetiklass — J. Kaljaspoolik.

Van. õpet. J. Vaksa trompetiklass — E. Tammaru.

Kokku lõpetasid tänavu konservatooriumi 37 isikut, nendest 15 meest ja 22 naist.

Klaveripalade võistlus.

Keskmine raskusega ja lühema kestusega klaveripalade literatuuri rikastamiseks, mille järele tuntakse vajadust eriti õppivasa noorsoos, Eesti Akadeemiline Helikunsti Selts korraldab ja kuulutab välja võistluse, tööde sisseandmise tähtpäevaga 15. detsember 1937.

Võistluse auhinnad kui ka lähemad tingimused tehakse avalikult teatavaks kõige lähemate päevade jooksul.

„Koidu“ selts sai uue kontsertsaali.

9. mail s.a. toimus Viljandi „Koidu“ seltsi uue saali pidulik avamisaktus. Aktus algas vaimuliku talitusega, mille pidas

praost J. Lattik. Ülevaate ruumide ümberehitusest andis seltsi esimees dr. J. Vares. Ümberehitusega on Viljandi saanud kontsertsaali, mis kõigiti vastab ajanõuetele. Uues saalis on olemas keskküte ja parkett. Juureehitatud on ka jalutusruum, mida saab kasutada koosolekuteks ja koosviibimisteks. Ümberehitus on läinud maksma Kr. 18.500.—

Aktusekõne pidas prof. J. Tõnisson, kes 25 a. tagasi oli kõnepidajaks „Koidu“ saali avamisel. Lauljate Liidu, Viljandimaa osakond tõi tervitusi ja annetas „Koidu“ seltsile prof. J. Aaviku rinnakuju, ning L. Liidu enese poolt annetati hõbe lipunael. Pääle selle oli rida teisi tervitajaid.

Muusikalise külje eest aktusel hoolitseti menukalt „Koidu“ segakoor ja linna malevkonna orkester.

Puhkpilliorkester Aakresse.

Kuna Aakres juba kauemat aega puudus igasugune instrumentaalmuusika, siis viimasel ajal asi ses suhtes paraneb. Mõnekuuliste pingutuste järele on praeguseni muretsatud 6 instrumenti (755 kr. väärtuses). 6 pilli kavatakse muretseda kõige ligemal ajal. On lootusi juba eeloleval Võidupühal vastav paraad korraldada oma muusikaga.

Asja organiseerijaks on kohalik kooliõpetaja hr. Arkadi Pärt, koorijuhiks õpetaja Elmar Metsoja.

Eesti koorid sõidavad välismaale.

Eeloleval suvel sõidab Eestist mitmeid koore välismaale. Estonia Muusika Osakonna segakoor V. Nerepi juhatusel kavatakse osa võtta augustis Ungaris Budapestis peetavast rahvusvahelisest laulupeost, mille korraldab Ungari Maa Lauljate Liit oma 70-aasta juubeli puhul.

Soomes, Viiburis juuni algul toimuvale Soome üldlaulupeole sõidab koguni kolm koori: Tallinna Meestelaulu Seltsi meeskoor, Tallinna Naislaulu Selts ja Kaitseliidu Kalevi malevkonna orkester.

Esimesena läheb välismaale Akadeemilise Meeskoor R. Ritsingu juhatusel. Kontsertmatkal lauldakse Riias, Krakovis, Zakanpanes, Leipzigis, Berliinis, Kopenhaagenis, Oslos ja Stokholmis. Kaasa sõidab ka maestro J. Simm, kes mõned laulud juhatab.

Riia eestlased käisid Tallinnas.

Suviste esimesel pühäl toimus Riia Eesti Hariduse- ja Abiandmisseltsi segakoori kontsert „Estonias“, mida juhatas L. Jakobson, ning kaastegev oli Isamaaliidu Tallinna Osakonna segakoor R. Roosma juhatusel.

Kontserdile järgnes koosviibimine „Estonia“ rohelises saalis, mis oli kõigiti rahvuslik ja meeoleurikas. Riialasi tervitasid Isamaaliidu Tallinna Osakonna esimees Lippmaa ja koorijuht Roosma, Välis Eesti Ühingu esindaja ja New-Yorgi Eesti Haridusseltsi poolt härra Mölder.

Tervitustele vastas samaga riialaste nimel Riia Eesti Seltsi abiesimees härra Kask, kes märkis oma kõnes, et ikkagi eesti laul on see, mis seob eestlasi nii välis- kui ka kodumaal. Koosviibimisest võttis osa Eesti Panga president J. Jaakson, kellele riialased ütlesid tervitusi kui seltsi asutajale ja seitsmekordsele esimehele.

Tervitustele järgnes rida koorilaule.

Külalisorkester Ungarist.

Ungari raudteelaste 80-liikmeline orkester „Máv. Filharmónikus zenekar“ annab isiseisva kontserdi Tallinnas 6. juulil s. a. „Estonia“ kontsertsaalis. Orkestri vastuvõtjaks ja kontserdi korraldajaks on Raudteelaste Kultuur-haridusühing „Raudam“. Külalised alustavad oma reisu kodulinnast Debrecenist juba 2. juulil, andes kontserdid Varssavis 3. juulil, Tallinnas 6. juulil, Helsingis 8. juulil ja Riias 12. juulil.

Koostatud kava kohaselt külalised peatuvad tagasisõidul 11. juulil ka Tartus.

Soome soololauluvara

vaatleb Anna Hagelstam „Musiiikkietietos“ laulupedagoogiliselt seisukohalt. Kirjutus on ühtlasi hinnatav ülevaade kogu soome laululiteratuurist, mis suures enamuses osutub meile alles „terra incognita“ks“. Eesti laulupedagoogidele leidub siin suur hulk materjali ülikulunud itaalia-saksa-vene aariate-romansikeste asemele.

Kevadisel hooajal

on Helsingis eriline menu osaks saanud Väinö Raitio uuele ooperile „Printsess Cäcilja“.

Toscanini

on angažeeritud New-Yorgi linnavalitsuse poolt selle aasta lõpul ja tuleva alul 10 kontserti juhtima, mille eest talle makstakse ümmarguselt 1 miljon franki.

Muzio Clementi

sümfoonia „in re“, mille Casella on „kaevanud“ päevavalgele, saavutas Bostonis erakordse menu Kussevitski juhtimisel. Clementi't tunti seni põhimiselt „aabitsakomponistina“ (sonatiinikesed!)

Häälestus Itaalias normeeritakse.

Äsjane kuninga säädus-dekreet kirjutab avalikult kontserteerivaile orkestreile ja kooridele ning muusikaõppeasutistele ette Pariisi, 870-poolvõnkelse la-ga helihargi tarvitusele võtmise. Võngete arv 15° C juures võib kõikuda 4 piiris (vähem või rohkem). Kuigi normaalne kammertoon, pärast hääkskiitmist rahvusvahelise kongressi poolt Pariisis 1859. a., levis paljudesse maadesse (Venemaal võeti ta tsaari korraldusel tarvitusele juba 1862. aastal — vt. Vene Säaduste Üldkogu 6.IV.1862. Nr. 38138 — milline vist juriidiliselt praegugi veel tohiks maksev olla), ei olnud ta seni Euroopa muusikalisel maal veel üldiselt tunnustatud. See kõlab tõesti muinasjutuna, on aga uueks näiteks noist hiina müürest, mis püsivad euroopa rahvaste vahel isegi selliseis pisiküsimusis. Küsigem, milal säetakse Inglismaal meetrisüsteem sisse...

Arnold Schoenberg

näib pidevalt tegelevat klassikutega. Mõne aja eest ilmus talt Bach'i oreliprelüüdi Mi-bemoll orkestri-arranzeering, nüüd teatatakse, et ta on loonud „Lamento“ čellole 18. sajandi vanameistri Mathias Monn'i ühe čembalopala aineil.

Saksa muusikakirjastuste

tegevus „arenevat“ tagurpidi: 1935. aastal ilmunud 3198 kompositsiooni ja 2043 transkriptsiooni, — vastavad arvud 1934. aastal olid: 5241 ja 4717.

Missuguseid pille

tahaksid mängida kõige meelsamini õppurid? Selline ankeet korraldati Saksa kooles (kuni kvarta-klassi õpilastele). Vastused olid: 747 (klaver), 460 („harmoonika“), 355 (mandoliin, gitarr), 27 (kardpille), 9 (puitpille), 6 (čello).

Richard Strauss

veel ei mõtlegi loorbereile puhkama heita, töötades praegu kahe uue ühevaatusliku ooperi kallal: üks — „Rahu päev“ — käsitab 30-aasta sõja sündmusi, teine — „Daphne“ — mütolooğilist äinestikku.

Beethoven oma „Heyligenstadt“i

testamendis“ kirjutab 6. oktoobril 1802. aastal: „Oma k a h e k ü m n e k a h e k s a n d a l eluaastal näha end sunnitud olevat muutuma filosoofiks — see ei ole mulle kerge...“ Teatavasti oli ta aga sündinud 16. detsemb-

ril 1770, seega 1802. aastal üle 30 a. vana. Eksitusele juhhib tähelepanu noor prantsuse helilooja Georges Dandelot ühes Pariisi lehes, seletades asja sellega, et B. isa, tahtes oma andekast poisist (Mozart'i eeskujul) imelast vabritseerida, sugereerinud temale suurema nooruse. Oma õige vanuse sai B. teada alles 1810. aastal perekonnaseisu pabereid muretsedes vastavast asuti-sest.

Carl Maria Weber

olevat uusimate uuringute järgi ta sünnilinnas Eutin'is sündinud mitte 18. detsembril, vaid 18. novembril 1786. a.

Leo Blech,

tuntud juudisoost dirigent, kes seni oli püsinud Göring'i kaitsealusena oma kohal Berliini riigioperis (kus ta tegutses juba 1906. aastast), on vanusepiiri (s. o. 67. eluaasta) kätte jõudmisel ametist tagasi astunud. Eriti hääd olid „Carmeni“ etendused tema juhtimisel.

Franz Liszt'i järeltulijad

on alustanud protsessi Ungari riigi vastu, nõudes 12 miljonit pengöt tasu kunagi Beethoven'ile kuulunud klaveri ja rea väärtuslike partituuride eest, mis on võõrandatud omal ajal Liszt'i pärandusest.

Bayreuthi Wagneri-etendused

korraldatakse tänava suvel 22. juulist 20. augustini. Ettenähtud on 8 „Lohengrini“, 5 „Parsifali“ ja 2 „Nibelungide-tsükli“ etendust.

Austria riigi auhind

muusika alal 1936. aasta eest anti heliloojale Theodor Streicher'ile ja Alphons Bluteck'ile.

Jacques Ibert,

üldtunnustatud prantsuse helilooja, määrati Roomas asetseva Prantsuse Akadeemia (Villa Medici) juhatajaks. Mainitud asutis võimaldab riigi stipendiaatidel, noortel lootustandvatel heliloojatel, pühenduda paariks aastaks täiesti heliloomisele Itaalia meeleoluküllases ümbruses. Siin on elanud Berlioz, Gounod, Massenet, Debussy ja p. t.

Pariisi Ecole Normale du Musique'i

kontserdil jagati publikule ümbrikke trükitud palvega, et kuulaja paneks ümbrikku tema koha hinnale vastava summa „võima-

luste ning saadud naudingu kohaselt". — Huvitav katse kontserdi korraldajailt, mille tulemus senini on jäänud paraku teadmataks.

Dr. A. Binet-Fend'i

nimeline auhind (neile šveitsi kodanikele, kellel on ülemaaliselt tunnustatud „kodanlisi teeneid“) määrati möödunud aasta eest heliloojale Gustave Doret'le, lugemata arvu „šveitsi laulude“ autorile ja rahvalaulik Hans in der Gand'ile, kes on päästnud unarusesse suure hulga pärast üldise populaarsuse võitnud vanu rahvaviise.

„Rahmaninov ja Stravinski.“

Selle päälkirja all tähendab ajakirjas „Musica d'Oggi“ (jaan. 1937.) Margit Varro järgmist:

„Rahmaninovi sobib hästi Hebbel'i sõna: „Vaene siidius, sa saad ka siis siidi ketrama, kui keegi siidi enam ei tarvita“. Selle toreda ja ülpeene pihtimusega saksa luuletaja iseloomustab kõigi aegade romantikust kunstniku tüüpi, kes tagasitõmbunult teda ümbritseva maailma reaalsusest, loob (võibki ainult luua) sugestiivse vajaduse sunnil. Romantik nimetab seda intiimset tõekejõudu „inspiratsiooniks“; ja kus ta puudub, tekivad traagilised kokkupõrked. Vaadake selie vastu Stravinski „usutunnistus-credo“:*) „Mulle, kui loovale muusikule, on heliloomine igapäevaseks tegevuseks (fonction), mida sooritama tunnen end kutsutud olevat. Komponeerin, sest olen selleks loodud ja ei teaks, kuidas sellest mööda hiilida... Võhik arvab, et loomiseks tuleb oodata inspiratsiooni. See on eksitus. Mina kaugeltki ei eita inspiratsiooni, — otse vastupidi. Ta on liikuma panev jõud, mida leidub üksta-puha missugusel inimeste toimingualal, mis aga sugugi pole vaid kunstnike eesõiguseks...“

Kas ei ilmne vahest sellest eneseavaldusest pigemini teataval määral Stravinski kalduvus kaugete ajajärgude kunstivaimuse? — Vastuse võime leida ta tulevastest helitöödest.“

*) „Chroniques de ma vie“, Pariis, Denoël & Steel, 1935/36.

Materjalide kasutamine allikat nimetamata on keelatud.

Tegev ja vastutav toimetaja

EDUARD VISNAPUU

Toimetuse kolleegium:

prof. J. AAVIK, prof. TH. LEMBA,
A. OINAS, R. PATS, J. VAKS.

Väljaandja *Eesti Lauljate Liit*, Tallinn, Lai 7, telefon 431-82.

„Kaardimäng“,

uus Stravinki ballett, kanti äsja ette New-Yorgis. Näitelava oli jaotatud kahte korda: ülal kujutati mängusaali, all kaardikäike.

Eugenie Shujeva,

tuntud ooperiprimadonna, surmast teatatakse Leningradist.

Ühendriikidesse pääsu ja sääl töötamise võimalused

katsetakse kinni panna kõigile välismaa helikunstnikele USA Senatis praegu läbivaatamisel oleva säädusega. Selle maksmapanek tähendaks Ühendriikide muusikaelu tase alandamist tunduvalt. Arvatavasti siiski välismaalastele võimaldatakse sinna-pääs ameeriklastele mujal elamislubade andmise vastu. Vahest loodetakse seega leevendada ameerika muusikute töötaolekut, mis suurel määral on tingitud helifilmi ja raadio võidukäigust.

Evangelos Tsamourtzis,

sünnist saadik pime greeka helikunstnik, väga õpetatud leiutaja, on esildanud Ateena Akadeemiale kuulsa dirigendi Mitropolose kaudu uue leiutise — „polükordoni“, harfikujulise pilli, mis ühel ajal võib asendada klaverit ja harfi.

Eht-ameerikalikust „kombiiningust“

pajatakse Ühendriikide ajakirjanduses: Keeegi asjaarmastaja-helilooja usaldas kellelegi lauljale — meisterlauljale — et ta ohverdaks meeeldi 100 tuhat franki seks, et tema operett kantaks ette. Maestro otsis üles maksuraskustes sipleva teatridirektori, jutustades loost, ning poetades sekka tähenduse lubatud... 50 tuhandest frangist. Direktor kähku kutsus kokku oma seltsi osanikud, seletab neile asja ja lisab, et ettekande puhuks on lubatud 25.000 franki! Ettepanek võetakse vastu, ja operett kukub hiilgavalt läbi juba esimesel etendusel...

**Parim noodivara
segakooridele on
RAHVAKOORID**

2. M. Saar: „Tihasemäng“.
- 3/4. R. Päts: „Tervitus soome hõimudele“.
5. J. Aavik: „Emake“ ja „Igavene mälestus“.
6. J. Jürgenson: „Igatsus“.
M. Saar: „Laulu aeg“.
7. J. Saarniit: „Kõrs kahiseb“.
8. M. Lüdig: „Palvetund looduses“.
- 9/10. M. Saar: „Tulesüütajale“ ja
M. Lüdig: „Põlismetsa järv“.
11. T. Vettik: „Hõiskame kooris“.
12. M. Lüdig: „Kiits ja hunt“.
13. J. Aavik: „Postimees“.
14. M. Lüdig: „Õhtul“.
15. M. Saar: „Üle vee“.
16. M. Lüdig: „Naabrikülas“.
17. R. Tobias: „Meil aiaäärne“,
A. Lemba: „Isamaa laul“.
18. M. Lüdig: „Nõmm“,
J. Jürgenson: „Mitte asjata“.
19. M. Lüdig: „Mets“.
20. H. Känd: „Muredemaa“.
21. M. Saar: „Mardipeol“,
G. Ernesaks: „Merele“.
22. T. Vettik: „Pää langend sul
käe na'ale“.
M. Lüdig: „Lehed lang'sid“.
23. E. Oja: „Kangakudumise laul“.
24. E. Tubin: „Igatsus“.
A. Karindi: „Emakene“.
25. J. Aavik: „Tervitus kodule“.
E. Aav: „Nooruseaeg“.
26. T. Vettik: „Krüsanteem“ ja
„Laul sinisilmale“.
27. M. Saar: „Eesti seisab nagu
kalju“ ja „Langenute mälestu-
seks“.
28. A. Vedro: „Kutse jõuluõhtusse“.
29. J. Simm: „Laul kodumaale“,
V. Kapp: „Sa tulid“,
R. Heinmets: „Tänu“.
30. M. Lüdig: „Kui tume veel
kauaks“.
31. E. Kapp: „Peiu laul“.
32. R. Päts: „Jaan läeb jaanitulele“.

Hind ELL liikmeile:

40 eks. ostes à 6 senti, 20 eks. ostes
à 8 senti, 1 eks. ostes à 15 senti.
Mitteliikmeile à 15 senti eks. arvule
vaatamata.

LAULJATE LIIDU kirjastus,
Tallinn, Lai 7. * Telefon 431-82

AUGUST PERMANN

O-ü. „Esto-Muusika“ ja Tallinna
Konservatooriumi klaverimeister
ja -häälestaja.

Tallinn, Vambola tän. 8—15, telef. 453-26.

P. PRESSNIKOFF

Kontsert, saade, tun-
nid, klaver ja orel.
Tallinnas ja väljaspool.

Tallinn, Rulikoviuuse 26-10
Telefon 426-20.

Uudis!

EUGEN KAPP

„EESTIMAALE“

segakoorile ja meeskoorile
eraldi. Hind 6 senti.

Saadaval LAULJATE LIIDUS

**AUTORIKAITSE ÜHINGU
UUSI SEGAKOORILAULE:**

- J. Zeiger: „Maa meiega“ — 4 lhk.
V. Leemets: „Oo, Eesti, kesta tuules,
tormis“ — 2 lhk.
A. Kapp: „Armas Jumal, vaata täna“
— 2 lhk.
J. Jürgenson: „Nüüd ma tahan mõõka
tõsta“ — 4 lhk.
A. Karindi: „Õitse maa ja müha me-
ri“ — 4 lhk.
E. Aav: „Võidulaul“ — 4 lhk.
A. Kapp: „Palveid süda jälle kand-
ku“ — 2 lhk.
V. Leemets: „Kangelaste mälestus“ —
2 lhk.
E. Aav: „On tunne, mis tuhandeid
ühendab“ — 4 lhk.
A. Kapp: „Maa meiega“ — 4 lhk.
J. Jürgenson: „Langenute mälestu-
seks“ — 2 lhk.

Hinnad: 2-leheküljeline noot võõraile
à 6 senti, AKU-ga leppevahekor-
ras olevaile 3 senti;
4-leheküljeline noot vastavalt 10
ja 6 senti.

Noote müüakse ainult komplektidena,
alamääraga 15 eks.

**AUTORIKAITSE ÜHING
TALLINN, KUNSTIHOONE**

ILMUS TRÜKIST:

Teine valik kodumaa laule

SE GAKOORILE

Sisaldab:

R. Päts: „Kodumaa laul“.

J. Aavik: „Püha, põline ja üllas“.

J. Aavik: „Vabaduspühaks“.

V. Reiman: „Lauliku kodu“.

M. Saar: „Eestimaa, Eestimaa“.

J. Zeiger: „Langenute mälestuseks“.

L. Tamm: „Me südamed su külge
kõidet“.

M. Härma: „Armastan sind, kodumaa“.

Hind 25 senti.

EESTI LAULJATE LIIDU KIRJASTUS

Ilmus

J. VAKS

PUHKPILLIORKESTER

*Käsiraamat puhkpilliorkestri juhtidele,
mängijaile ja organiseerijaile.*

*See raamat käsitleb kõiki puhkpilliorkestri elus
esinevaid küsimusi, alates orkestri asutamisega ja
lõpetades kontsert-esinemisega.*

Tingimata vajaline käsiraamat igale pillimehele.

Hind E. L. L. liikmeile Kr. 1.50, teistele Kr. 2.50.

EESTI LAULJATE LIIDU KIRJASTUS JA PÄÄLADU